

Eén jaar coronacrisis in Heemstede terugblik en toekomst

Evaluatie en toekomstvoorstellen gevolgen corona

23 maart 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 Herstelagenda	6
Hoofdstuk 2 Heemstede in beeld	8
Hoofdstuk 3 Economie, werk en inkomen	12
3.1. Terugblik.....	12
3.2. Uitkomsten corona onderzoeken	14
3.3. Aanpak komende periode.....	16
3.4. Toekomstperspectief.....	20
Hoofdstuk 4 Samenleving.....	22
4.1. Terugblik.....	22
4.2. Uitkomsten corona onderzoeken	24
4.3. Aanpak komende periode.....	25
4.4. Toekomstperspectief.....	27
Hoofdstuk 5 Gebruik van de buitenruimte en duurzaamheid	29
5.1. Terugblik.....	29
5.2. Uitkomsten corona onderzoeken	30
5.3. Aanpak komende periode.....	30
5.4. Toekomstperspectief.....	31
Hoofdstuk 6 Veiligheid, handhaving en evenementen	32
6.1. Terugblik.....	32
6.2. Uitkomsten corona onderzoeken	34
6.3. Aanpak komende periode.....	36
6.4. Toekomstperspectief.....	37
Hoofdstuk 7 Communicatie en participatie	38
7.1. Terugblik.....	38
7.2. Uitkomsten corona onderzoeken	40
7.3. Aanpak komende periode.....	40
7.4. Toekomstperspectief.....	41
Hoofdstuk 8 Burgemeester, college en gemeenteraad	42
8.1. Crisisorganisatie	42
8.2. Tijdelijke wet maatregelen COVID-19.....	43
8.3. Verschillende rollen binnen de Twm	43

Hoofdstuk 9 Impact ambtelijke organisatie	46
9.1. Inleiding	46
9.2. Wat is er gedaan binnen de ambtelijke organisatie	46
Hoofdstuk 10 Successen en leerpunten van onze aanpak	49
10.1. Leerpunten en successen	49
10.2. Kansen en knelpunten voor de organisatie	50
10.3. Conclusie	51
Hoofdstuk 11: voortgangsrapportage financiën rondom reserve coronacrisis	52
11.1. Inleiding	52
11.2. Stand van zaken 2020.....	53
11.3. Vooruitblik naar 2021	55
11.4. Conclusie	57

Eén jaar coronacrisis in Heemstede – terugblik en toekomst

Evaluatie en toekomstvoorstellen gevolgen corona

Inleiding

Sinds maart 2020 is sprake van een wereldwijde coronacrisis. Landelijk worden er sinds het begin van de crisis ingrijpende maatregelen genomen en ook Heemstede heeft maatregelen getroffen om het coronavirus te bestrijden. In Heemstede stellen de economische, sociaal-maatschappelijke en financiële gevolgen van de crisis de gemeente voor een aantal grote uitdagingen. Het is belangrijk stil te staan bij deze uitdagingen en hierop te anticiperen zover dat binnen onze mogelijkheden ligt.

Het afgelopen jaar heeft impact gehad op alle inwoners van Heemstede. Thuis aan het werk met of zonder kinderen, ondernemingen van de ene op de andere dag voor langere tijd gesloten, zorg over het corona virus of zorg over werk en inkomen. Een aantal zorg instellingen in Heemstede zijn helaas ook hard getroffen door het coronavirus en in het totaal zijn 57 Heemstedenaren overleden aan het coronavirus. De komende periode lijken de vooruitzichten hoopvoller met de start van de vaccinaties.

Inmiddels weten we ook dat de coronacrisis structurele gevolgen voor de maatschappij heeft. Bij het opstellen van de begroting 2021 dachten we een eindstreep van de crisis in zicht te hebben. Zodoende zou een koerswijziging voldoende zijn om de gevolgen op te vangen. Het inzicht dat Corona structurele gevolgen heeft en structureel inzet behoeft, doet ons realiseren dat er pas op termijn duidelijk wordt wat deze koerswijziging moet inhouden. We stevenen af op een endemie in plaats van een pandemie. Er is nog steeds veel onduidelijk. Wat komt er op ons af als de steunpakketten vanuit de overheid aflopen? Welke kortingen in het gemeentefonds staan ons nog meer te wachten en hoe vangen we de ondernemers en inwoners op die structureel met de gevolgen van corona te maken hebben? Voor het komende jaar geeft de kadernota 2022-2025 houvast. Dat wat we wel weten en wat in ons vermogen ligt om te doen, werken we uit in de begroting 2022.

De gemeente Heemstede heeft het afgelopen jaar de schouders gezet onder de coronacrisis in samenwerking met ondernemers, inwoners en het maatschappelijk middenveld. Het onvoorspelbare verloop van de crisis vraagt continu om improviseren en doet een beroep op onze wendbaarheid en flexibiliteit. Ondanks de uitvoering van alle maatregelen en inzet rondom de crisis, hebben we de basisdienstverlening, projecten en programma's door laten lopen en nieuwe zaken opgepakt en blijven we dat doen.

De notitie '1 jaar Corona crisis in Heemstede' bevat een aanpak voor de komende tijd en een doorkijk naar de toekomst; de Herstelagenda. Deze herstelagenda is tot stand gekomen op basis van wat de gemeente in 2020 in het kader van corona

heeft gedaan, hoe dit is verlopen en welke lessen hieruit getrokken zijn. Ook de verschillende onderzoeken van het afgelopen jaar naar de regionale en lokale impact van het virus zijn meegenomen. Naar aanleiding van de commissievergadering op 17 november 2020 wordt integraal gekeken naar de effecten die de coronacrisis teweegbrengt en waar de gemeente de komende periode op in wil zetten.

Op 17 november 2020 is de raad een zienswijze voorgelegd om input op te halen over de kansen en knelpunten voor Heemstede. Aandachtspunten die de gemeente hieruit heeft meegenomen zijn onder andere:

- De inrichting van de openbare ruimte en gebruik/inrichting van de buitenruimte. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan speelvoorzieningen en sport.
- Aandacht voor de arbeidsmarkt. Wat gebeurt er op regionaal niveau, hoe gaat het met werk naar werktrajecten en wat zijn de mogelijkheden voor omscholing.
- Aandacht voor de inkomensvoorziening, minima en schuldhulpverlening.
- Eenzaamheid/sociale verbondenheid en ontmoeten.
- Thuiswerkplekken in de wijk.
- Ventilatie van gemeentelijke panden.
- Aandacht voor communicatie over coronacampagnes.

Op basis van deze input vanuit de commissie en het gedane onderzoek ligt nu deze notitie aan u voor waarin enerzijds wordt teruggeblikt en anderzijds vooruitgeblikt om de nieuwe situatie op een goede manier het hoofd te bieden en gezamenlijk prioriteiten te stellen. De herstelagenda is het resultaat van het gedane onderzoek. De herstelagenda geeft in een notendop weer welke zaken de komende tijd prioriteit hebben of krijgen en welke opgaven de gemeente ziet voortkomen uit de coronacrisis.

Corona is een structureel onderdeel is geworden van het werk en de samenleving. In de lopende programma's en projecten is hier aandacht voor. De ontwikkelingen worden waar mogelijk meegenomen en voorgelegd bij de commissie en de raad. De langere termijn gevolgen worden hiermee zoveel mogelijk ingebed in het (nieuw te ontwikkelen of bijgestelde) beleid. Aan de hand van de stand van zaken of nieuwe beleidsnota's wordt u meegenomen in dit langere termijn perspectief, of in de koerswijziging die op dat betreffende thema nodig is, alsmede de benodigde financiële middelen. Het lijkt dan ook verstandig om middelen te reserveren voor de langere termijn.

Leeswijzer

Dit voorstel bestaat uit tien hoofdstukken. In het eerste hoofdstuk wordt de Herstelagenda in tabel vorm weergegeven. Dit is een samenvatting van aanpak en toekomstperspectief per thema die later per hoofdstuk uitgebreid worden beschreven. Het tweede hoofdstuk geeft een beeld van het aantal besmettingen, overlijdens en vaccinaties in Heemstede.

In de hoofdstukken 3, 4, 5, 6 en 7 gaan we achtereenvolgens in op vier gebundelde thema's te weten:

Hoofdstuk 3: economie, werk en inkomen;

Hoofdstuk 4: samenleving;

Hoofdstuk 5: gebruik van de buitenruimte en duurzaamheid

Hoofdstuk 6: veiligheid, handhaving en evenementen

Hoofdstuk 7: communicatie en participatie

In hoofdstuk 8 wordt een toelichting gegeven op de rol van de burgemeester, het college en de gemeenteraad in de crisisaanpak en de onderlinge relatie daartussen.

In hoofdstuk 9 gaan we in op de consequenties van de crisis voor de ambtelijke organisatie.

Hoofdstuk 10 bevatten de successen en leerpunten van de aanpak van de gemeente en de kansen en knelpunten van de crisis voor de gemeente.

In hoofdstuk 11 nemen we u tot slot mee in de huidige stand van zaken inzake de financiën gerelateerd aan corona en de genomen (financiële) maatregelen door de gemeente.

Hoofdstuk 2 tot en met hoofdstuk 6 volgen dezelfde opbouw:

- **Terugblik:** wat heeft de gemeente gedaan op het desbetreffende beleidsveld in relatie tot het coronavirus.
- **Uitkomst impact analyses:** Vervolgens worden de verschillende onderzoeken besproken die zijn uitgevoerd. Het gaan dan om het verdiepend onderzoek voor de gemeente Heemstede in augustus 2020 en de regionale corona impact monitors. De betrokken onderzoeken moeten gelezen worden in de context van het moment waarin ze zijn uitgevoerd. Het 'Verdiepend onderzoek naar de impact van de coronacrisis in Heemstede' is een lokaal onderzoek dat eenmalig is uitgevoerd en een beeld geeft van de stand van zaken in Heemstede in augustus/september 2020. Daarnaast is de laatste editie van de 'Regionale Corona Impact Monitor' betrokken en geeft een beeld van de situatie in de regio Kennemerland tot en met december 2020.
- **Aanpak:** concrete aanpak van de gemeente voor de komende tijd.
- **Toekomst:** geeft verwachting aan voor de toekomst: welke thema's gaan een rol spelen en welke opgaven zien we in de toekomst. Aanpak en komstperspectief vormen samen de herstelagenda.

Hoofdstuk 1 Herstelagenda

Herstelagenda		
	Aanpak komende periode	Toekomstperspectief
Economie, werk en inkomen	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering regionale doe-agenda en regionale samenwerking arbeidsmarkt onderhouden • Uitvoering beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024 • Ondernemers informeren over 'Over Rood' • Inventariseren behoefte bij heroriëntatie voor zelfstandig ondernemers • Uitvoeren van de TONK • Precario tarieven voor terrassen tot 1 juli 2021 met 100% verlagen • Marktgeden alleen voor gebruik van werkelijk aantal vierkante meters heffen • GBKZ moedigt het betalen in termijnen aan • Herstelsubsidie over de 3 winkelgebieden naar rato van het aantal winkels • Huurcompensatie van maximaal 50% voor ondernemers binnen het gemeentelijk vastgoed te verlenen voor de periode dat zij verplicht geheel of gedeeltelijk gesloten zijn 	<ul style="list-style-type: none"> • Het totale pakket van lokale steunmaatregelen blijvend vernieuwen en aanpassen. • Stimuleren van ondernemerschap, aanmoedigen van innovatieve ideeën • Onderzoek naar steun ondernemers in bepaalde branches • Ontwikkelingen en gevolgen van corona borgen in uitvoeringsplan re-integratie • Doorzetten regionale samenwerking m.b.t. arbeidsmarkt en bijsturen waar nodig
Samenleving	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering jeugd aan zet & Young Leaders Light projecten • Motiveren van sport en bewegen • Invulling motie eenzaamheid • Opzetten van digitaal cultureel platform • Activiteiten ten behoeve van mentale gezondheid, aansluiting campagne GGD • Regeling ventilatie op scholen opzetten • Blijvend monitoring van en in samenwerking met het maatschappelijk middenveld 	<ul style="list-style-type: none"> • Investeren in jongerenparticipatie • Intensiveren preventieve inzet jeugd • Nieuwe gezondheidsinzichten verankeren in het lokaal preventieakkoord • Inzetten op structurele aanpak van eenzaamheid • Versterken van ondersteuning GGZ in de wijk • Realiseren studie- en thuiswerkplekken in de wijk • Alternatieve activiteiten uit de samenleving en het maatschappelijk middenveld kansen bieden

Gebruik van de buitenruimte, en duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen en uitvoeren van actieplan spelen • Inzichten verwerken in het lokaal sportakkoord • Wensen van gebruikers meenemen in dagelijks onderhoud waar nodig en mogelijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Invulling geven aan veranderende functie van de buitenruimte, ook in de winkelstraten, aan de hand van de wijkplannen • Inzichten verwerken in het lokaal preventieakkoord • Regionaal samenwerking blijven opzoeken op onderwerpen als circulaire economie en nieuwe mobiliteit
Veiligheid, handhaving en evenementen	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van het uitvoeringsplan 2020-2021 • Continuering inzet extra toezicht & handhaving • Blijvend in contact staan met de inwoners van de gemeente Heemstede • Meedenken met, wanneer en hoe (digitale) evenementen georganiseerd kunnen worden 	<ul style="list-style-type: none"> • Blijvend inspelen op ontwikkelingen cyberveiligheid • Het herkennen, voorkomen en aanpakken van ondermijning • Investeren en onderhouden van de samenwerking met partners binnen en buiten het veiligheidsdomein
Communicatie & participatie	<ul style="list-style-type: none"> • Positieve communicatie • Opstellen tijdlijn belangrijke communicatiemomenten • Blijvend inwoners betrekken 	<ul style="list-style-type: none"> - Mogelijkheden verkennen van digitale dienstverlening, digitale participatie en digitaal werken

Hoofdstuk 2 Heemstede in beeld

Dit hoofdstuk geeft een cijfermatig beeld van Heemstede. Het toont informatie over het aantal COVID-19 besmettingen gemeten vanaf 1 juni 2020 (vanaf dit moment was het voor iedereen mogelijk om zich bij klachten te laten testen), overlijdens waarbij COVID-19 geconstateerd is en gezette vaccinaties sinds 7 januari 2021 onder de inwoners van Heemstede.

Regionale en lokale besmettingscijfers

Per 1 juni 2020 is het mogelijk voor iedereen om zich bij klachten te laten testen. Tegelijkertijd is het aannemelijk dat niet iedereen met COVID-19 getest is en dat het werkelijke aantal besmettingen hoger ligt.

Aantal COVID-19 besmettingen in de regio Kennemerland (cumulatief: 1 juni 2020 tot en met 10 maart 2021):

Totaal aantal gevallen

Totaal	Per 100.000 inwoners
32303	5875

Aantal gevallen naar geslacht

Geslacht	Totaal	Per 100.000 inwoners
Man	15398	5678
Vrouw	16904	6064

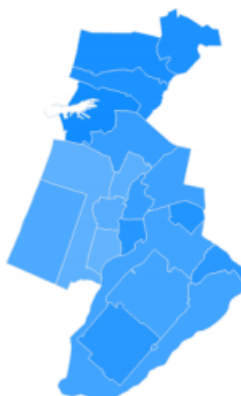
Aantal gevallen naar leeftijd

Leeftijdscat.	Totaal	Per 100.000 inwoners*
0-12	1364	1763
13-17	2248	6882
18-24	3771	8952
25-29	2436	7644
30-39	4816	7112
40-49	5337	7125
50-59	5931	7099
60-69	3113	4852
70-79	1670	3419
80-plus	1616	6046

Aantal COVID-19 besmettingen per gemeente (cumulatief: 1 juni 2020 tot en met 10 maart 2021):

Aantal gevallen naar gebied

Gebied	Totaal	Per 100.000 inwoners*	Per 100.000 inwoners*
Beverwijk	2840	6823	
Bloemendaal	1071	4544	
Haarlem Centrum Zuid-West	2361	4761	
Haarlem Noord	2642	4645	
Haarlem Oost	1313	5934	
Haarlem Schalkwijk	2230	6501	
Haarlemmermeer Badhoevedorp	824	6373	
Haarlemmermeer Haarlemmerliede ca	355	5671	
Haarlemmermeer Hoofddorp	4213	5496	
Haarlemmermeer Nieuw-Vennep	2003	6357	
Haarlemmermeer overige kernen	1146	5527	
Haarlemmermeer Zwanenburg	523	6624	
Heemskerk	2738	6988	
Heemstede	1193	4381	
Uitgeest	933	6827	
Velsen IJmuiden en Velsen Noord	2708	7231	
Velsen Zuid-Oost	1849	5942	
Zandvoort	870	5083	

*Doordat er minder dan 100.000 inwoners per groep zijn, ligt het aantal gevallen per 100.000 inwoners hoger dan het absolute aantal gevallen.

Aantal gevallen naar geslacht en leeftijd, per gebied

Gemeentenaam	Man	Vrouw	0-12	13-17	18-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80-plus	Totaal
Beverwijk	1375	1465	115	198	339	226	454	481	500	280	132	115	2840
Bloemendaal	505	566	52	94	125	35	86	169	213	111	85	101	1071
Haarlem	3980	4566	375	521	913	748	1558	1389	1461	783	397	401	8546
Haarlem Centrum Zuid-West	1116	1245	120	167	286	220	380	365	415	187	101	120	2361
Haarlem Noord	1243	1399	155	176	289	224	482	422	475	238	104	77	2642
Haarlem Oost	617	696	36	59	103	111	282	248	230	153	63	28	1313
Haarlem Schalkwijk	1004	1226	64	119	235	193	414	354	341	205	129	176	2230
Haarlemmermeer	4382	4682	371	733	1101	600	1291	1620	1753	813	453	329	9064
Haarlemmermeer Badhoevedorp	391	433	19	72	101	51	130	136	127	69	41	78	824
Haarlemmermeer Haarlemmerliede ca	180	175	12	24	41	24	52	45	76	54	20	7	355
Haarlemmermeer Hoofddorp	2049	2164	181	328	544	312	615	769	790	386	188	100	4213
Haarlemmermeer Nieuw-Vennep	931	1072	84	204	223	100	258	402	399	117	101	115	2003
Haarlemmermeer overige kernen	580	566	43	77	141	69	146	196	261	129	67	17	1146
Haarlemmermeer Zwanenburg	251	272	32	28	51	44	90	72	100	58	36	12	523
Heemskerk	1319	1419	143	175	318	234	357	391	474	328	143	175	2738
Heemstede	536	657	61	105	121	52	122	187	182	134	95	134	1193
Uitgeest	457	476	31	78	134	70	127	182	166	82	37	26	933
Velsen	2169	2388	185	281	563	358	641	700	926	444	246	213	4557
Velsen IJmuiden en Velsen Noord	1262	1446	100	160	308	252	405	431	507	235	170	140	2708
Velsen Zuid-Oost	907	942	85	121	255	106	236	269	419	209	76	73	1849
Zandvoort	375	495	24	44	83	54	87	125	176	107	75	95	870

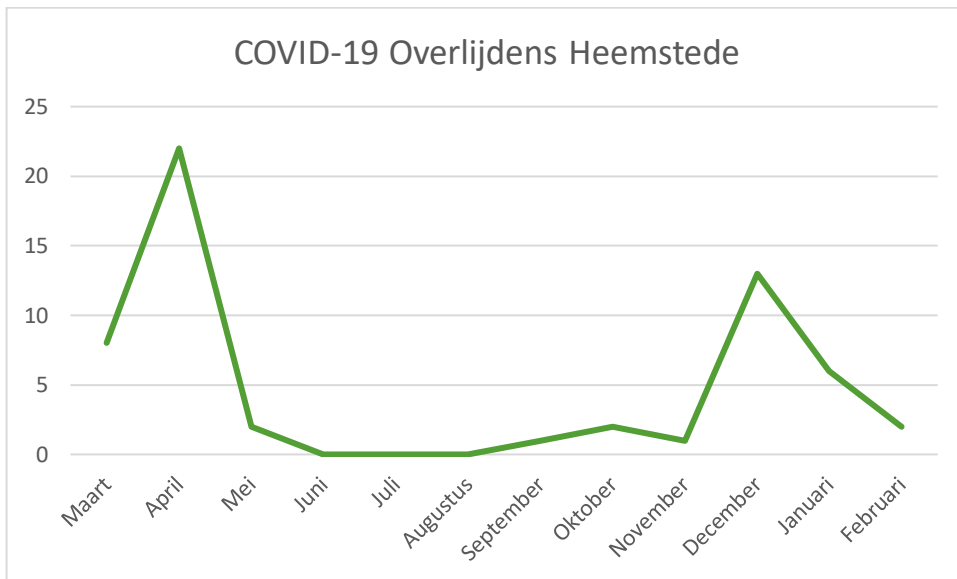
Overlijdens in Heemstede

Sinds het begin van de coronacrisis zijn 57 inwoners van Heemstede overleden waarbij COVID-19 is vastgesteld. Het gaat om het aantal overleden COVID-19 patiënten dat gemeld is aan het RIVM. Het werkelijke aantal overleden COVID-19 patiënten ligt naar verwachting hoger dan het aantal overleden personen gemeld door het RIVM, omdat er geen meldingsplicht geldt voor overlijden aan COVID-19.

Het merendeel van de overleden inwoners van Heemstede waarbij COVID-19 is vastgesteld, was op het moment van overlijden bewoner van één van de lokale verpleeg- en verzorgingshuizen. Vooral de instellingen Zorgbalans Kennemerduin, Zorgbalans De Heemhaven en Stichting St. Jacob Bosbeek zijn hard getroffen door het coronavirus.

De tabel en de grafiek hieronder weergeven het aantal door het RIVM gemelde overlijdens in Heemstede waarbij COVID-19 is vastgesteld, vanaf maart 2020 tot en met februari 2021. Vóór maart 2020 zijn geen overlijdens gemeld en ook na februari 2021 zijn tot op heden nog geen overlijdens in Heemstede gemeld.

Maand 2020/2021	Aantal gemelde overlijdens	Maand 2020/2021	Aantal gemelde overlijdens
Maart	8	September	1
April	22	Oktober	2
Mei	2	November	1
Juni	0	December	13
Juli	0	Januari	6
Augustus	0	Februari	2

Bron: RIVM.

Regionale en lokale vaccinatiecijfers

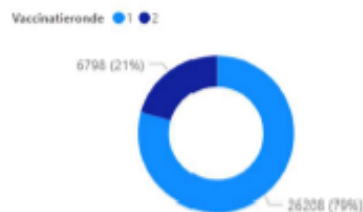
In de periode van 7 januari tot en met 10 maart 2021 zijn onder de inwoners van regio Kennemerland 33.006 vaccinaties gezet. Daarvan hebben 26.208 inwoners alleen nog de eerste prik ontvangen en hebben reeds 6.798 inwoners zowel de eerste als de tweede prik gehad. In Heemstede hebben in dezelfde periode 1.942 inwoners de eerste prik ontvangen en reeds 310 inwoners ook de tweede prik. Dit zijn alleen de cijfers van vaccinaties gezet door GGD'en. Vaccinaties gezet door huisartsen, ziekenhuizen en andere partners zijn hierin niet meegerekend.

Aantal vaccinaties gezet onder inwoners regio Kennemerland (cumulatief: 7 januari tot en met 10 maart):

Cumulatief (7 jan t/m 10 maart 2021)

Aantal gezette vaccinaties onder inwoners KL

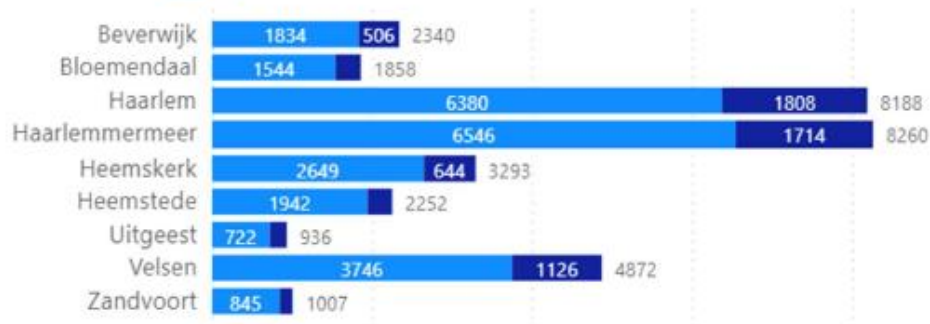
33006

Aantal vaccinaties gezet onder inwoners per gemeente (cumulatief: 7 januari tot en met 10 maart 2021):

Cumulatief (7 jan t/m 10 maart 2021)

Vaccinatieronde ● 1 ● 2

Cumulatief (7 jan t/m 10 maart 2021)

Gemeente	Totaal	Per 100.000 inw
Beverwijk	2.340	5.621
Bloemendaal	1.858	7.883
Haarlem	8.188	5.026
Haarlemmermeer	8.260	5.295
Heemskerk	3.293	8.404
Heemstede	2.252	8.269
Uitgeest	936	6.849
Velsen	4.872	7.097
Zandvoort	1.007	5.883

* De kaart geeft het totaal aantal gezette vaccinaties (ronde 1+2) weer per 100.000 inwoners van de desbetreffende gemeente.

Hoofdstuk 3 Economie, werk en inkomen

Dit hoofdstuk begint met een terugblik op wat er sinds het begin van de crisis in Heemstede is gedaan op het gebied van economie, werk en inkomen. Vervolgens worden kort de uitkomsten van de verschillende onderzoeken op deze thema's benoemd. Tot slot, eindigt dit hoofdstuk met de concrete aanpak voor de komende periode en een blik op de verwachtingen voor de toekomst die voor ons ligt.

3.1. Terugblik

Steunmaatregelen

Voor ondernemers zijn er vanuit de Rijksoverheid verschillende noodmaatregelen beschikbaar gesteld. Naast deze landelijke maatregelen bood en biedt Heemstede een aanvullend pakket lokale maatregelen om de Heemsteedse ondernemers, zzp'ers, stichtingen en verenigingen extra te ondersteunen.

Ondernemersloket

Naast de steunmaatregelen hebben we een ondernemersloket opgericht in maart 2020 om ondernemers van informatie te voorzien en hen te helpen bij vragen over de Tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandig ondernemers (Tozo). Veel mensen van verschillende afdelingen hebben zich hiervoor ingezet. Dit loket is binnen een week operationeel geworden. Vooral in de eerste weken van het loket is hier intensief gebruik van gemaakt. Eind mei 2020 is het ondernemersloket weer gestopt omdat de vraag hiernaar was afgenomen. Vanaf 1 maart 2021 is het ondernemersloket nieuw leven ingeblazen wegens toenemende vragen van ondernemers en zzp'ers onder andere over de nieuwe regeling Tijdelijke ondersteuning voor noodzakelijke kosten (TONK).

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo 1, 2 en 3)

Sinds het begin van de coronacrisis kunnen ondernemers ondersteuning krijgen vanuit de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Deze landelijke maatregel voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. Ook voorziet het in een lening voor bedrijfskapitaal van maximaal € 10.157 om zakelijke liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. Hieronder vindt u een kort overzicht rondom de inzet van steunpakketten in Heemstede.

TOZO	Aantal aanvragen	Aantal toekenningen	Bijzonderheden
Tozo 1	610	510	Binnen 3 dagen ruim 330 aanmeldingen bij IASZ voor financiële steun. Normaal gesproken zijn dit er 10 per jaar.

Tozo 2	160	144	Invoering van de partner-inkomenstoets. Iedereen moet opnieuw aanvragen (deels verkort).
Tozo 3 (deze regeling loopt nog door en kan worden aangevraagd: terugwerkende kracht tot 1 januari 2021)	139	138	Iedereen moet opnieuw aanvragen (deels verkort).
Tozo 1,2 en 3 Bedrijfskapitaal	xxx ¹	53	Voor bedrijfskosten kan maximaal € 10.157 worden geleend tegen 2% rente. Aflossing start per 1 juli 2021. Over de periode januari 2021 tot en met juni 2021 wordt tijdelijk geen rente berekend.

In Heemstede hebben 78 ondernemers zowel gebruik gemaakt van Tozo 1, 2 en 3. Waarvan 55 ononderbroken sinds Tozo 1.

Vanaf de aanvraag voor Tozo 3 wordt er actief uitgevraagd in welke branche ondernemers werkzaam zijn. De grootste groep ondernemers met een Tozo-uitkering geeft aan te werken in de branche 'cultuur en sport', waaronder de evenementensector. Ook horeca, groothandel/detailhandel, advies/consultancy en persoonlijke dienstverlening scoren hoog. Vanaf 1 februari 2021 kan de aanvraag voor Tozo 3 met langere terugwerkende kracht worden aangevraagd. Inmiddels zijn de aanpassingen hiervoor doorgevoerd. Ondernemers die ook na 31 maart 2021 nog niet zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien kunnen per 1 april 2021 de Tozo 4 aanvragen. De eerder aangekondigde vermogenstoets gaat niet door. Wel moet er opnieuw (verkort) worden aangevraagd.

Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten (TONK)

De Tonk gaat met terugwerkende kracht gelden van 1 januari tot en met 30 juni 2021. De Tonk is bedoeld voor huishoudens die door de huidige omstandigheden te maken hebben met een onvoorziene en onvermijdelijke substantiële terugval in

¹ Het aantal aanvragen bedrijfskapitaal is niet ingevuld, omdat dit een vertekend beeld zou geven. Velen hebben dit in eerste instantie aangekruist, maar na nadere informatie geconstateerd dat ze het niet wilden of het verkeerd begrepen hadden.

hun inkomen waardoor ze niet meer in hun noodzakelijke kosten kunnen voorzien. Dit kan bijvoorbeeld gelden voor werknemers die hun baan verliezen en geen recht (meer) hebben op een uitkering, voor zelfstandigen die vanwege de coronamaatregelen hun opdrachten zien verdwijnen maar geen aanspraak op de Tozo kunnen maken, maar ook voor degenen die al in 2020 ingestroomd zijn in een uitkering (WW, bijstand of Tozo) vanwege de coronacrisis en voor wie de hoogte van de uitkering onvoldoende is om de vaste lasten te betalen. De TONK kan dan voorzien in (gedeeltelijke) tegemoetkoming voor noodzakelijke kosten. Het kabinet reserveert hiervoor landelijk € 130 miljoen, inclusief kosten voor de uitvoering. De verwachting is dat wij rond half maart 2021 de TONK-aanvragen in behandeling kunnen nemen.

Precariobelasting/huurcompensatie

De gemeente heeft op een aantal punten financiële lastenvermindering doorgevoerd, zoals terrasverruiming en kwijtschelding van de precariobelasting. Vanaf 1 juni 2020 hoeven ondernemers met een terras geen extra precariobelasting te betalen. Daarnaast is de precariobelasting voor de maanden maart tot en met juni 2020 helemaal kwijtgescholden. Na 1 oktober 2020 konden ondernemers conform bestaand beleid contact opnemen met GBKZ voor uitstel van betaling of een betalingsregeling. Aanvragen hiervoor worden per individueel geval beoordeeld. Het tarief in de verordening Precario 2020 voor terrassen en uitstallingen is door de raad begin oktober op nul euro vastgesteld. Daarnaast heeft het college op 8 december 2020 besloten de helft van de huur over de periode van 16 maart tot 1 juni 2020 en van 14 oktober 2020 tot 1 januari 2021 kwijt te schelden aan de van de gemeente hurende horecaondernemers waarvan de onderneming verplicht gesloten is wegens coronamaatregelen.

Overige ondersteuning van lokale ondernemers

De gemeente is en blijft in gesprek met de lokale Heemsteedse ondernemers over de huidige situatie. De lijnen zijn kort en ondernemers en de gemeente weten elkaar goed te vinden. Voor wat betreft de detailhandel is er vooral aandacht voor thema's zoals spreiding van het winkelend publiek door een verruiming van openingstijden, lokaal kopen, omgaan met wachtrijen voor winkels, het opzetten van een gezamenlijke bezorgservice op initiatief van de ondernemers en het veilig begaanbaar maken van stoepen waarbij uitstallingen in de openbare ruimte verminderd zijn. Vanaf 10 februari mag er gewinkeld worden met "Click & Collect". De avond voor de invoering van "Click en Collect" is de gemeente samen met de ondernemers van de Binnenweg in gesprek gegaan en konden wederzijds vragen worden gesteld over de wijzen waarop het "nieuwe winkelen" vorm zou krijgen. Deze gezamenlijke aanpak is door beide partijen gewaardeerd.

3.2. Uitkomsten corona onderzoeken

Hieronder zijn de belangrijkste uitkomsten uit het 'Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede' (kwalitatief onderzoek) en de 'Regionale corona impact

monitor' (kwantitatief onderzoek) op het gebied van economie, werk en inkomen kort samengevat.

Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede (kwalitatief)

Werksituatie en inkomen

Twee derde van de werkende Heemstedenaars geeft aan dat hun werksituatie is veranderd door de crisis. De grootste verandering is het meer gaan thuiswerken (41%). Een op de tien werkzame inwoners heeft door de crisis werk of opdrachten verloren (11%); onder zzp'ers is dit bijna de helft (46%). Voor ongeveer driekwart van de inwoners zijn de inkomsten sinds de coronacrisis (april tot en met augustus) min of meer gelijk gebleven in vergelijking met de periode vóór de coronacrisis. Van ongeveer een op de zes (17%) is het inkomen ten opzichte van de periode voor de coronacrisis gedaald. Vooral het inkomen van ondernemers en zzp'ers is gedaald.

Ondernemers en zzp'ers

Niet alle ondernemers en zzp'ers zijn zichtbaar voor ons. 14% van de ondernemers uit een steekproef van 1000 hebben gereageerd. Voorts blijkt dat de helft van deze deelnemers zzp'er is (45%). In de bedrijvenpopulatie in Heemstede zijn zzp'ers dan ook sterk vertegenwoordigd (69%). Het onderzoek dateert van vóór de tweede coronagolf. De verwachting is dat de negatieve gevolgen van de crisis nog zullen gaan toenemen. Faillissementen zijn niet uit te sluiten.

Regionale corona impact monitor (kwantitatief)

Economie

Zowel het consumenten- als het ondernemersvertrouwen keldert sterk in de loop van 2020 in de provincie Noord-Holland. In het vierde kwartaal van 2020 neemt het consumenten- en ondernemersvertrouwen weer licht toe, maar blijft laag.

Arbeidsmarkt

Het UWV voorspelde afgelopen oktober een sterke banenkrimp voor de sectoren in de horeca, cultuur en overige dienstverlening. Ook in het vierde kwartaal meldt het UWV dat vooral bij uitzendbureaus en in de horeca veel banen verdwenen. Desondanks ontstonden er meer bedrijfsvestigingen in de regio Kennemerland dan dat er banen verdwenen. Dit zorgt uiteindelijk voor een toename van 520 banen in de regio. Ook waren er minder faillissementen in heel 2020 dan in 2019. Hierin spelen de steunmaatregelen hoogstwaarschijnlijk een grote rol. Het aantal vacatures steeg in het derde kwartaal van 2020 in vrijwel alle sectoren in de regio Kennemerland. De verwachting is dat er in het vierde kwartaal minder vacatures waren door het hogere aantal WW-uitkeringen.

NOW en TOZO

De ondernemers in de regio Kennemerland maken tot nu toe iets minder gebruik van NOW 3.1 (18% van de bedrijven) dan van NOW 1.0 (36%). NOW 2.0 werd

door 18 procent gebruikt. Uit een enquête van UWV blijkt dat het minder gebruik van NOW 2.0 voornamelijk komt doordat bedrijven in de aanvraagperiode minder steun nodig hadden, omdat het beter ging na de zomer.

Het aandeel zzp'ers dat gebruikmaakt van Tozo was het grootst in de maanden april en mei van 2020. Toen vanaf 1 juni 2020 ook naar het inkomen van de partner werd gekeken, nam het aantal ontvangers af. In december 2020 loopt het aantal ontvangers wel weer op. Waarschijnlijk komt dit doordat verschillende bedrijven dicht moesten en daardoor behoefte hebben aan steun.

WW-uitkeringen

Op de arbeidsmarkt is in alle gemeenten tussen oktober en december 2020 een sterke toename te zien van het aantal WW-uitkeringen. Verschillende bronnen voorspellen dat het huidige aantal WW-uitkeringen slechts een stilte voor de storm is en dat de werkloosheid de komende jaren toe gaat nemen.

Bijstandsuitkeringen Heemstede

In de periode maart tot en met december 2020 zijn er 123 aanvragen voor bijstandsuitkeringen ingediend. Dit zijn ruim 2 keer meer aanvragen ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar (54 aanvragen). Op 3 december 2020 zijn er in Heemstede 314 mensen die een bijstandsuitkering ontvangen.

Schuldhelpverlening Heemstede

Ondanks de coronacrisis is het aantal inwoners dat gebruik heeft gemaakt van schuldhelpverlening in 2020 ongeveer hetzelfde als in 2019. De branchevereniging voor schuldhelpverlening verwacht op termijn een toename van het aantal hulpaanvragen met minimaal 30 procent.

Woningmarkt

In 2020 steeg het aantal actief woningzoekenden in de sociale huursector met 8 procent. Het aantal aangevraagde urgenties voor sociale huur, is in de eerste drie kwartalen van 2020 iets lager dan in 2019. Het vierde kwartaal is vergelijkbaar met dezelfde periode een jaar eerder. De invloed van corona is onduidelijk.

3.3. Aanpak komende periode

Op basis van de inzichten die nu beschikbaar zijn gaan de volgende zaken een rol spelen in het domein economie, werk en inkomen:

- Er wordt een banenkrimp verwacht, vooral in de sectoren horeca, cultuur en overige dienstverlening.
- Het aantal faillissementen gaat toenemen wanneer de steunmaatregelen ophouden.
- Het aantal WW- en bijstandsuitkeringen zal blijven toenemen door onder andere een verwachte toename van de werkloosheid.
- Het aantal schuldhelpverleningsaanvragen neemt naar verwachting toe.

Om deze factoren zoveel mogelijk af te vlakken worden de volgende maatregelen genomen. Hieronder een overzicht:

1. Arbeidsmarkt

Door de Coronacrisis verandert onze arbeidsmarkt ingrijpend. De belangrijkste gevolgen van de Coronacrisis voor de arbeidsmarkt zijn inmiddels bekend:

- Jongeren, flexwerkers en zzp'ers zijn extra kwetsbaar.
- Sommige sectoren krimpen of verdwijnen, andere sectoren zijn kansrijk. Sectoren waar een banenkrimp wordt verwacht zijn de sectoren horeca, cultuur en overige dienstverlening.
- Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt is het extra moeilijk een betaalde baan te vinden of te houden.

Regionale 'Doe-agenda'

In samenwerking met de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond is de regionale aanpak arbeidsmarkt 2020-2022 opgesteld. De regionale aanpak arbeidsmarkt richt zich op vier pijlers:

- Van onderwijs naar werk
- Van werk naar werk
- Van uitkering naar werk
- Het benutten en stimuleren van werkgelegenheid

Onder de verschillende pijlers hangen thema's en onder de thema's hangen concrete acties. De acties vormen samen de regionale doe-agenda arbeidsmarkt voor 2020-2022.

2. Aanpak schulden

Samen tegen schulden

In het beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024 'Samen tegen schulden' is besloten tot een aanpak vroegsignalering van schulden. Daarnaast is aanvullende dienstverlening beschikbaar gesteld voor en door ondernemers. Ook voor jongeren met geldzorgen is extra aandacht. Door deelname aan nieuwe initiatieven wordt de schuldhulpverlening bovendien sneller en effectiever.

Over Rood

Bij Over Rood helpen ondernemers andere ondernemers die bijvoorbeeld financiële problemen of administratieve achterstanden hebben. De ondernemers die op dit moment Tozo 3 ontvangen, zijn hier recentelijk over geïnformeerd. Binnenkort wordt de informatie breder gedeeld zodat ook andere ondernemers hier gebruik van kunnen maken.

3. Heroriëntatie voor zelfstandig ondernemers

Begin 2021 is een volgende fase gestart binnen de Tozo. De gemeente is bezig om te kijken hoe zij inwoners – zowel zelfstandig ondernemers en werknemers in loondienst – waar nodig kan ondersteunen om zich voor te bereiden op een nieuwe toekomst. Alle zelfstandigen met een hulpvraag, die redelijkerwijs niet in

staat zijn om zonder hulp verder te komen, kunnen met hun hulpvraag bij de gemeente terecht. Dit geldt ook voor zelfstandigen die geen Tozo (meer) ontvangen. De bedoeling is dat de gemeente samen met inwoners bekijkt of en welke ondersteuning nodig is. Dit kan bijvoorbeeld gaan om coaching, advies, bij- of omscholing en heroriëntatie. In de regio trekken we als gemeenten samen op om een zo goed mogelijk passend aanbod neer te zetten en maatwerk te bieden als dat nodig is.

4. Lokale ondernemers

De gemeente houdt de lijnen kort met lokale ondernemers in de detailhandel en blijft met hen in gesprek over welke mogelijkheden er zijn. De verwachting is dat de stemming van de BIZ Heemstede centrum in april een positieve impuls zal geven aan het samenhorigheidsgevoel van de ondernemers en de wil om er samen de schouders onder blijven te zetten.

Lokale steunmaatregelen ondernemers

In 2020 heeft de gemeente Heemstede noodsteunmaatregelen getroffen om de gevolgen van de coronacrisis voor ondernemers en instellingen op te vangen. Het doel is te voorkomen dat de continuïteit en liquiditeit van deze organisaties in gevaar komt. Omdat de coronacrisis zeker in de eerste helft van 2021 nog niet achter de rug is, zijn ook in 2021 maatregelen nodig. De gemeente vult aan op maatregelen van Rijk en provincie en voert de maatregelen uit waarvoor het Rijk geld beschikbaar stelt. De maatregelen van de gemeente worden genomen bovenop de landelijke maatregelen, zoals bijvoorbeeld de ToZo en Now. De maatregelen zijn er op gericht om op korte termijn het (financiële) leed te verzachten. Echter is er meer nodig om de gevolgen van de crisis zoveel mogelijk te boven te komen. Naast de maatregelen voor financiële steun worden ook maatregelen voorgesteld waarbij incidentele investeringen worden gedaan die voor structurele verbeteringen moeten zorgen.

Maatregelen ter ondersteuning van ondernemers

Om ondernemers tijdens de coronacrisis ondersteuning te bieden, wordt voorgesteld maatregelen te treffen die financieel op korte termijn helpen. Daarnaast zal er gekeken moeten worden naar maatregelen die gericht zijn op een structurele (lange termijn) verbetering, waarbij een incidentele éénmalige investering wordt gedaan die voor structurele verbeteringen moet zorgen.

Maatregelen gemeentebelastingen 2021

Naast de landelijke steunmaatregelen zijn er verschillende lokale belastingmaatregelen die kunnen bijdragen aan een financiële verlichting van ondernemer en een steuntje in de rug kunnen bieden voor steun voor wederopbouw.

- *Precariobelasting:*
Voorstel is om in ieder geval tot 1 juli 2021 de tarieven voor terrassen en uitstallingen met 100% te verlagen, ongeacht of de horeca en winkels vóór die

tijd open gaan. Begin mei kan opnieuw worden gezien of verlenging van de maatregelen nodig is. De kosten tot 1 juli 2021 zijn €24.000.

- *Marktgeld:*
Zolang de niet-essentiële kramen gesloten zijn worden zij niet aangeslagen. De overige marktkramen worden aangeslagen voor het aantal m2 die werkelijk gebruikt wordt. Voorstel is om voor geheel 2021 marktkramen aan te slaan voor het werkelijk gebruik van het aantal m2.
- *OZB/Riool/Afvalstoffenheffing:*
GBKZ hanteert voor betalingen de vastgestelde werkwijze conform de gemeentelijke leidraad. De heffing wordt via automatische incasso in 7 termijnen geïnd, de eerste incasso is op 31 maart 2021. GBKZ moedigt de betaling in termijnen aan. Het huidige beleid biedt de mogelijkheid tot automatische incasso en onder voorwaarden een betalingsregeling te treffen op basis van de financiële positie. Voorstel is om de door GBKZ opgestelde tekst mee te geven aan de medewerkers als antwoord op mogelijk vragen van ondernemers.

Ondernemers winkelgebieden

Winkels en horeca zijn belangrijk voor de gemeente voor het voorzieningsniveau en ook willen we ervoor blijven zorgen dat de winkelgebieden toekomstbestendig en aantrekkelijk zijn. Om de ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis maar ook om te ondersteunen bij het herstel wordt voorgesteld om vanuit de reserve coronacrisis € 50.000 ter beschikking te stellen voor activiteiten die het herstel van de lokale ondernemers bevordert.

Het budget zal ingezet worden voor corona gerelateerde initiatieven en activiteiten die een bijdrage leveren aan het herstel van het ondernemersklimaat en de economische gebieden. De gemeente geeft partijen die activiteiten willen organiseren ten behoeven van de lokale ondernemers in de winkelstraten een steun in de rug. De subsidie zal gebruikt moeten worden voor gezamenlijk herstel en toekomst gerichte initiatieven zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen van een lokale digitale winkelstraat (zoals de digitale winkelstraat in Haarlem of in Velsen) of een corona-proof activiteit.

De herstelsubsidie zal worden verdeeld over de 3 winkel gebieden naar rato van het aantal winkels;

- *Raadhuisstraat / Binnenweg € 30.000*
- *Jan van Gooyenstraat € 10.000*
- *Zandvoortselaan € 10.000*

Huurcoulance regeling gemeentelijk vastgoed

Sinds de uitbraak van de coronacrisis heeft een aantal huurders van het gemeentelijk vastgoed moeite om de volledige huur te betalen. Naast horeca ondernemers komen er ook vanuit andere huurders huurcompensatie aanvragen

binnen. In lijn met de jurisprudentie over dit thema, de basis van de algemene uitgangspunten uit het Steunakkoord Retail en in navolging van Haarlem is het voorstel om huurcompensatie van maximaal 50% te bieden voor ondernemers binnen het gemeentelijk vastgoed voor de periode dat zij verplicht geheel of gedeeltelijk gesloten zijn. Onduidelijk is hoe de coronamatregelen er vanaf april 2021 uit zien, maar uitgaande van een volledige sluiting in de eerste 3 maanden van 2021 en een gedeeltelijke sluiting tot 1 juli, is het voorstel om voor deze periode € 45.000 extra budget beschikbaar te stellen voor een huurcoullance regeling gemeentelijk vastgoed.

Ondernemersloket voortzetten

We zien het aantal vragen van ondernemers de laatste tijd weer toenemen. Dit valt binnen de verwachtingen nu de maatregelen langer duren en er voor sommige ondernemers weinig perspectief is op de korte termijn. Het ondernemersloket is per 1 maart weer geopend om de lokale ondernemers te kunnen ondersteunen.

3.4. Toekomstperspectief

Op het gebied van economie, werk en inkomen is nog veel onduidelijk over wat de toekomst gaat brengen. Op de volgende thema's blijven in ieder geval aandacht vragen:

Economie: samen met de ondernemers verder onderzoeken wat er nodig is bepaalde branches te ondersteunen. Wat is er nodig wanneer de steunpakketten aflopen? Daarnaast zijn er zeker ook kansen te zien op het gebied van economie. Zo kan het geld voor de BIZ naast herstelplannen gebruikt worden voor goede initiatieven vanuit ondernemers op het gebied van innovatie en bijvoorbeeld duurzaam ondernemen. De gemeente wil het ondernemerschap binnen Heemstede blijven aanmoedigen en stimuleren. De gemeente wil hierin graag een partner zijn en blijven voor het ontwikkelen van ondernemerschap in Heemstede. De gemeente zal ook onderzoek gaan doen naar het ondernemerslandschap in Heemstede zodat de lokale steunmaatregelen beter afgestemd kunnen worden op de behoeften van de lokale ondernemers en een beter beeld te krijgen van de verschillende kenmerken van het ondernemerslandschap binnen de gemeente. Heemstede blijft het pakket voor lokale steunmaatregelen vernieuwen en aanpassen waar nodig.

Werk: er is nog veel meer nodig om werkenden, werkzoekenden en ondernemers/werkgevers de komende jaren te ondersteunen, ook met maatwerk. In samenwerking met de regio is daarom de regionale aanpak arbeidsmarkt 2020-2022 opgesteld met ruimte voor lokaal maatwerk. We monitoren en stellen bij wanneer nodig. Dit kan ook extra investeringen betekenen.

Re-integratie: ontwikkelingen en gevolgen corona borgen in uitvoeringsplan re-integratie, ook na aflopen Tozo en TONK.

Hoofdstuk 4 Samenleving

Dit hoofdstuk begint met een terugblik op wat er in Heemstede op sociaal-maatschappelijk niveau is gedaan sinds het begin van de coronacrisis. Vervolgens worden op dit thema kort de uitkomsten van de verschillende onderzoeken genoemd. Tot slot, eindigt dit hoofdstuk met de concrete aanpak voor de komende periode en een blik op de verwachtingen voor de toekomst die voor ons ligt.

4.1. Terugblik

Kwetsbaren, ouderen en mantelzorgers

Kwetsbaren, ouderen en mantelzorgers worden hard geraakt door de coronacrisis. Mensen zijn nog meer aan huis gebonden. Daar komt bij dat dagbesteding en ontmoetings- en ondersteuningsactiviteiten enkel in aangepaste vorm plaatsvinden en aan het begin van de crisis helemaal stil hebben gelegen. Samen met het onze partners in het maatschappelijk middenveld monitoren we deze inwoners en houden we zicht op en denken we mee in de alternatieve inzet van de lokale zorg- en welzijnsorganisaties. Ook proberen we innovatie te bevorderen, we hebben bijvoorbeeld het beeldbellen vanuit Plein 1 mogelijk gemaakt en op die manier heeft er pasgeleden een online kookworkshop plaatsgevonden. Onze lokale partners uit het maatschappelijk middenveld in Heemstede – waaronder de bibliotheek, Zorgbalans en Kennemerhart – hebben waar mogelijk ook aanpassingen gedaan en alternatieven ontwikkeld die wel kunnen, zoals een combinatie van inwoners die fysiek aanwezig zijn en inwoners die digitaal meedoen, zogenaamde hybride vormen van dagbesteding en ontmoeting.

Vrijwillige inzet

Ook inwoners melden zich aan om kwetsbaren en ouderen te ondersteunen. Vanaf het begin van de crisis druppelen initiatieven van vrijwilligers bij de gemeente en WIJ Heemstede binnen. In samenwerking met WIJ Heemstede zetten wij ons in om vraag en aanbod te koppelen bijvoorbeeld via WE HELPEN. Ook brengen we initiatieven bij inwoners onder de aandacht door ze bijvoorbeeld op de website www.wijmakenheemstede.nl te plaatsen. Afgelopen voorjaar is een katern - in de vorm van een ganzenbord - opgenomen in De Heemsteder met als doel om kwetsbaren, ouderen en jongeren in Heemstede te ondersteunen bij het vragen om hulp. Tegelijkertijd diende het als stimulans voor alle inwoners om anderen hun hulp aan te bieden.

Gezinnen en kinderen

Vanwege de coronacrisis zijn mensen veel aan huis gebonden. Voor gezinnen die al kwetsbaar zijn, kan dit thuis extra spanningen opleveren. Kwetsbare gezinnen worden gemonitord door het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Tot op heden is er geen significante stijging van hulpvragen van gezinnen te zien. Ook voor deze groep toont men inzet vanuit de samenleving. Ouders van kinderen die geen lid zijn van een vereniging kunnen contact opnemen met de buurtsportcoaches. Dit heeft als doel een sport te vinden die bij het kind past en vervolgens een

vereniging die zich openstelt voor kinderen die (nu) geen lid zijn. Daarnaast is een stagiaire begonnen met inventarisatie en evaluatie van het preventieve jeugdaanbod in Heemstede, om ook ruimte te maken voor nieuwe initiatieven zoals Buurtgezinnen en Home-start.

Noodopvang, kinderopvang & onderwijs

Tijdens de eerste lockdown zijn in Heemstede zes kinderopvanglocaties voor noodopvang geregeld. In samenspraak met scholen, ouders en het CJG is noodopvang of benodigde (extra) begeleiding thuis geboden aan kinderen uit het speciaal onderwijs en kinderen uit kwetsbare gezinnen. In het voorjaar van 2020 zijn 253 kinderen opgevangen, waarvan 26 kinderen uit kwetsbare gezinnen. Op 2 juni 2020 maakten 33 kinderen gebruik van de noodopvang.

Vanaf 16 december 2020 zijn de scholen en kinderdagopvang wederom gesloten. In tegenstelling tot de eerste lockdown moesten Heemstedse basisscholen in deze tweede lockdown openblijven voor noodopvang. Bovendien moet dit gecombineerd worden met digitaal lesgeven. Uit gesprekken met schoolbesturen in Heemstede blijkt dat 10% tot 30% van de leerlingen gebruik maakt van de noodopvang. Dit is aanzienlijk meer dan tijdens de vorige lockdown. Dit komt omdat er minder angst onder de ouder is voor besmetting op school, er zijn er meer kinderen met een achterstand en werkgevers lijken minder met hun werknemers met schoolgaande kinderen mee te denken. Dit betekent extra druk op de basisscholen. Om de druk te verlagen is er samenwerking gezocht met de kinderopvang of worden onderwijsassistenten ingezet om ervoor te zorgen dat deze combinatie goed loopt.

Jongeren en Jeugd aan zet

Landelijk is er steeds meer aandacht voor deze groep, ook in Heemstede. Tijdens de crisis werkt de gemeente met verschillende jongerenorganisaties samen om iets voor de Heemstedse jongeren te kunnen betekenen. Ook zijn er middelen 'Jeugd aan zet' beschikbaar gesteld vanuit het Rijk waar Heemstede gebruik van maakt. Het doel is om activiteiten voor en door jongeren in Heemstede te organiseren, binnen de grenzen van de coronamaatregelen. Er is onder andere een reeks digitale activiteiten georganiseerd in kerst- en voorjaarsvakantie. Een succes was het 'Fortnite toernooi' met 242 deelnemers en 654 jongeren die hebben meegekeken. Ook de andere activiteiten trokken meer dan 200 kijkers. Bij de organisatie en uitvoering van de activiteiten is een groep van meer dan 25 jongeren betrokken geweest. Tot slot zijn er buiten (sport)activiteiten voor kinderen met en zonder beperking georganiseerd.

Tot slot zien we een lichte stijging van vragen naar hulp en ondersteuning vanuit jongeren bij het CJG en haar partners. Het gaat veelal om situaties waarin jongeren niet lekker in hun vel zitten, waardoor er meer spanningen ontstaan in de thuissituatie. Daarnaast wordt er door jongeren vaker een beroep gedaan op de Jeugd GGZ hulp vanwege psychische klachten. Bij deze jongeren is er meestal al langer wat aan de hand en heeft de Coronacrisis de situatie verergerd.

Continuïteit financiering WMO en Jeugdwet

De VNG en het Rijk hebben afspraken gemaakt over de continuïteit van de financiering van de zorg in de Wmo en Jeugdwet tijdens de crisis. Het gaat dan over meerkosten ten gevolge van de coronamaatregelen, de financiering van alternatieve vormen van zorg en compensatie van inkomstenderving door verminderde inzet. In navolging hiervan zijn er samen met de regiogemeenten afspraken gemaakt met de zorgaanbieders over de financiering zodat de continuïteit van zorg geboden wordt. Hoe een en ander financieel uitpakt is nu nog niet te overzien. We hopen op een eerste inzicht bij de jaarrekening 2020

Vervoer

De crisis heeft financiële consequenties voor de vervoerders binnen de Regiorijder. De gemeente heeft compensatie voor de vervoerders voor de gedeerde inkomsten in samenwerking met de regiogemeenten geregeld. Daarnaast heeft de gemeente sinds kort de verantwoordelijkheid voor het vaccinatievervoer. Mensen met een WMO pas kunnen gratis gebruik maken van de regiorijder. Inwoners zonder WMO pas kunnen terecht bij Wij Heemstede voor het vrijwillige vervoer. Mocht ook dat geen soelaas bieden, dan kunnen inwoners contact opnemen met de gemeente voor een oplossing.

4.2. Uitkomsten corona onderzoeken

Hieronder zijn de belangrijkste uitkomsten uit het 'Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede' (kwalitatief onderzoek) en de 'Regionale corona impact monitor' (kwantitatief onderzoek) op het gebied van samenleving kort samengevat.

Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede (kwalitatief)

Een aantal thema's die opvallen uit het lokale onderzoek naar de impact van de coronacrisis zijn:

- Inwoners onder de 35 jaar: op meerdere aspecten ervaren inwoners onder de 35 jaar de coronacrisis anders dan de inwoners boven de 35 jaar. Ze voelen zich vaker gespannen, gestrest, of machteloos. Ook bijna de helft van deze groep geeft aan zich 'soms' of 'vaak' eenzaam te voelen.
- Mantelzorgers: het aantal mantelzorgers in Heemstede is tijdens de crisis vrijwel gelijk gebleven in vergelijking met daarvoor. Inwoners geven wel aan dat er meerdere punten zijn waarop de gemeente mantelzorgers in coronatijd kan ondersteunen.
- Ondersteunen van het maatschappelijk middenveld: stakeholders geven aan dat het contact met de gemeente gewaardeerd wordt, maar ook dat bij de tweede golf 'de rek er wel uit is'.
- Ventilatie gemeentelijke panden: ventilatie van gebouwen wordt genoemd als één van de maatregelen die wordt gemist.

Regionale corona impact monitor (kwantitatief)

Jeugdhulp

De ontwikkeling van het aantal actieve cliënten jeugdhulpverlening verschilt per gemeente. In april en juli 2020 lijken er vooral dalingen te zijn. Dit sluit aan bij het beeld dat in die periode de jeugdhulp afgeschaald was. In augustus en september 2020 neemt het aantal cliënten weer toe. Mogelijk zit hier nog een deel van eerder uitgestelde hulp bij die niet plaats kon vinden tijdens de eerste lockdown. In december 2020 is het aantal cliënten in de jeugdhulpverlening in de meeste van deelnemende gemeenten vergelijkbaar met december 2019. In Heemstede (+7%) nam het aantal cliënten toe.

WMO

Een deel van de Wmo-zorg is sinds de corona-uitbraak stilgelegd en sommige cliënten hebben hulp stopgezet. Het is nog zeer onzeker hoe de Wmo-hulp zich in de nabije toekomst zal ontwikkelen. Waarschijnlijk zal enig effect merkbaar zijn. In de deelnemende gemeenten uit de Regio Kennemerland zijn in december 2020 4% meer Wmo-clieënten dan een jaar eerder. In Heemstede nam het aantal cliënten gedurende 2020 met 3% af, met een dip rond de eerste lockdown.

4.3. Aanpak komende periode

Op diverse vlakken zijn er diverse concrete acties ondernomen of gaan we deze ondernemen. Voor een deel bent u hiervan de afgelopen periode op de hoogte gehouden door middel van collegeberichten of behandeling in commissie Samenleving.

Invullen van de Motie Eenzaamheid

Uitvoering geven aan de motie eenzaamheid doen we door inzet van verschillende initiatieven, zoals de platform ontwikkeling. Dit is onder andere bedoeld voor het streamen van allerlei activiteiten en voorstellingen van diverse organisaties uit Heemstede, met een digitale ontmoetingsfunctie. Deze ontwikkeling nemen we mee in een verbreding van het digitaal cultureel platform (zie onder kopje 'digitaal cultureel platform').

Daarnaast bouwen we verder aan het netwerk vanuit Plein 1 en gaan ons binnenkort aansluiten bij de landelijke campagne een tegen eenzaamheid. Tot slot gaan we de ontmoetings- en ondersteuningsactiviteiten verder uitbouwen en verdiepen, om meer impact te genereren in het tegengaan van eenzaamheid. Voor jongeren sluiten we aan bij de activiteiten die voor en door jongeren worden georganiseerd (zie onder kopje 'jongeren'). Vanuit daar bezien we of er meer nodig is in het kader van eenzaamheid onder jongeren.

Digitaal cultureel platform

In samenwerking met maatschappelijke en culturele partners wordt dit platform opgezet. Het moet toegankelijk zijn voor alle Heemstedenaren. Via dit platform wordt het mogelijk om thuis activiteiten te volgen zoals een theatervoorstelling of een lokale tentoonstelling of bijvoorbeeld groep 8-musical van hun kleinkinderen online mee te beleven. Het platform zal ook een overzicht bevatten van alle verschillende activiteiten die er te doen zijn binnen Heemstede.

Jongeren

In navolging van het 'jeugd aan zet' programma wil de gemeente het betrekken van jongeren structureel voortzetten in samenwerking met de lokale partners. Een van de hoofddoelen is om de communicatie tussen de gemeente en de jongeren in Heemstede te verbeteren en voor deze groep de mogelijkheid te creëren meer inspraak te krijgen over hun eigen leefomgeving. Uiteraard in samenspraak en afstemming met de raads werkgroep jeugd. Ook houdt WIJ Heemstede in februari 2021 opnieuw een enquête onder jongeren om te horen aan wat voor activiteiten er behoefte is en wat ze daarin zelf willen betekenen. Aan de hand daarvan kunnen activiteiten steeds weer bijgesteld worden en afgestemd worden op de doelgroep.

Een ander project waar de gemeente Heemstede mee aan de slag gaat is het Young Leaders Light. De gemeente heeft hiervoor subsidie aangevraagd bij de Rijksoverheid. De subsidie is bedoeld om jongeren te ondersteunen in het tijden van de coronacrisis. Nu een groot deel van het normale leven is stilgelegd, is jeugd op zoek naar houvast en een zinvolle invulling van hun tijd. Het Young Leaders Light programma brengt jongeren met elkaar in contact en laat vanuit die verbinding ideeën van jongeren tot bloei komen. Zij doorbreken op deze manier de negatieve spiraal waarin zij zijn beland, en bestrijden tegelijkertijd via hun maatschappelijke initiatieven de negatieve gevolgen van de coronapandemie voor anderen. Dit project zal starten wanneer en als de subsidieaanvraag wordt goedgekeurd.

Tot slot doen we mee met de GGD Campagne 'je bent niet alleen', waar jongeren ook deel van uitmaken en richten we op Plein 1 studieplekken in voor jongeren. Om de mentale weerbaarheid van jongeren te vergroten en met hen in gesprek te kunnen blijven gaan.

Ondersteunen van het maatschappelijk middenveld

We staan blijvend in contact met het maatschappelijk middenveld – onder andere in zorg en welzijn – om te horen hoe het gaat, met hen mee te denken op diverse inhoudelijke thema's, maar ook of we iets kunnen betekenen in financiële zin of kunnen meedenken en –doen in het vormgeven van alternatieve vormen van activiteiten.

Naast de maatregelen die de Rijksoverheid neemt voor bijvoorbeeld organisaties werkzaam binnen het sociaal domein, is er ook een overbruggingsregeling voor sport, cultuur en overige maatschappelijke instellingen vastgesteld in de gemeente.

Lokale steunmaatregelen

Op het gebied van sport, cultuur en overige maatschappelijke instellingen heeft de raad op 28 mei 2020 een tijdelijke overbruggingsregeling liquiditeit sport, cultuur en overige maatschappelijke instellingen ingesteld. Met deze regeling krijgen organisaties op het gebied van sport, cultuur en overige maatschappelijke instellingen financiële ondersteuning door middel van een lening wanneer zij in ernstige liquiditeitsproblemen komen. Tot nu toe is er één vereniging die gebruik heeft gemaakt van deze regeling. Andere verenigingen denken hier nog over na. Er zijn ook veel verenigingen in het begin van de coronacrisis (maart/april 2020)

die uiteindelijk afgezien hebben van een beroep op deze tijdelijke overbruggingsregeling, omdat de regeling kwam waarbij drie maanden huur werd kwijtgescholden. Dit was voor veel vereniging al zo'n grote steun dat zij geen beroep meer gedaan hebben op deze regeling.

Deze tijdelijke overbruggingsregeling is niet bedoeld voor instellingen die een budgetsubsidie ontvangen. Indien deze instellingen in de financiële problemen zouden komen dan wordt hiervoor een apart traject doorlopen.

Ventilatie op scholen

In de commissie van maart is de uitwerking van de motie frisse scholen voorgelegd. Hiermee wordt voorgesteld om vanuit de gemeente scholen bovenop de rijksregeling financieel te ondersteunen om de ventilatie aan te passen. Het Rijk heeft in het najaar van 2020 aangekondigd 360 miljoen euro beschikbaar te stellen voor investeringen in het binnenklimaat van schoolgebouwen. De aanleiding hiervoor was de mogelijke relatie tussen slechte ventilatie en de verspreiding van COVID-19. Uit een landelijke inventarisatie bleek dat de ventilatie bij veel scholen niet aan de eisen voldeed. Uit onze contacten met de schoolbesturen blijkt dat dat rijkssubsidieregeling voor de schoolbesturen in het primair onderwijs niet aantrekkelijk genoeg is om tot investeringen in ventilatie over te gaan. Daarom hebben wij voorgesteld om via een subsidiebijdrage van de gemeente financieel bij te springen. Er wordt gekozen voor de ondersteuning van het primair onderwijs omdat zij in tegenstelling tot het voorgezet onderwijs nog maar relatief kort verantwoordelijk zijn voor het gehele onderhoud van het schoolgebouw. Hun investeringsruimte is hierdoor beperkter. De maximale bijdrage is afhankelijk van het leerlingenaantal. De verdeling van de kosten is als volgt: 30% wordt door het rijk betaald, 20% door de gemeente en 50% door het schoolbestuur. Zie ook de Bijlage 2: "overzicht lokale steunmaatregelen" voor meer informatie over de contouren van deze regeling. Wanneer er maximaal gebruik van de regeling wordt gemaakt bedragen de kosten 240.000 euro. Vooralsnog lijkt het er op dat slechts enkele scholen een aanvraag zullen indienen.

Vaccinatielocaties

In samenwerking met de gemeenten Kennemerland blijven we in contact met de GGD en de huisartsen over het realiseren van meer vaccinatielocaties binnen de regio. Binnen de gemeente is er een inventarisatie gedaan van verschillende geschikte vaccinatielocaties.

4.4. Toekomstperspectief

Ook op het gebied van samenleving is nog onduidelijk wat de toekomstige ontwikkelingen zullen zijn. Op de volgende thema's blijven we in ieder geval investeren en experimenteren:

Jongerenparticipatie

De gemeente wil het betrekken van jongeren structureel inzetten in samenwerking met de lokale partners. Een van de hoofdoelen is om de communicatie tussen de

gemeente en de jongeren in Heemstede te verbeteren en voor deze groep de mogelijkheid te creëren meer inspraak te krijgen over hun eigen leefomgeving.

Intensiveren preventieve inzet Jeugd

Naar aanleiding van het onderzoek van de stagiaire wordt gezien welke onderdelen van het preventieve inzet jeugd worden voortgezet, uitgebreid of vernieuwd. Vooruitlopend daarop wordt naar aanleiding van de motie buurtgezinnen al ruimte gemaakt voor uitvoering van buurtgezinnen en home-start. In april ligt dit voorstel voor bij de commissie Samenleving, zoals hierboven aangegeven.

Lokaal sportakkoord, lokaal preventieakkoorden, actieplan spelen

Op het gebied van sport, spelen en gezondheid zijn de gevolgen van corona niet meer weg te denken. We nemen hierin het meedoen, welzijn en gezonde leefstijl van alle inwoners mee, alsmede het veranderende gebruik van de buitenruimte. In hoofdstuk 4 leest u hier meer over. Nieuwe inzichten op het gebied van gezondheid worden verankerd in het lokale preventieakkoord. Dit wordt een uitwerking gebaseerd op het nationale preventieakkoord.

Structurele aanpak van eenzaamheid

Eenzaamheid is een onderwerp dat onder alle leeftijden voorkomt, vooral ook onder ouderen. Eenzaamheid kan leiden tot gezondheidsrisico's en een beperkte deelname aan de maatschappij. We verwachten dat eenzaamheid ook na de coronacrisis actueel blijft en willen daarom eenzaamheid structureel aanpakken in de lijn zoals is ingezet, zie hierboven onder kopje 'uitvoering motie eenzaamheid'.

GGD in de wijk

We zetten in op de versterking van ondersteuning van GGZ in de wijk. We blijven de alternatieven vormen van zorg en welzijn die ontwikkeld worden vanwege corona monitoren en daar waar mogelijk verankeren we dit in beleid of uitvoering.

Studie- en thuiswerkplekken

Nu veel studenten niet of minder naar hun opleidingsplaats toe kunnen en veel mensen thuiswerken, is het de moeite waard om te onderzoeken of de gemeente studie- en thuiswerkplekken kan faciliteren. Sommige jongeren en volwassenen hebben thuis een minder geschikte plek om zich te kunnen concentreren. Op Plein1 is alvast ruimte vrij gemaakt voor jongeren om te kunnen studeren. We zullen in samenwerking met hen blijven monitoren hoeveel vraag er is naar deze studieplekken en ondertussen andere plekken onderzoeken als mogelijkheid.

Hoofdstuk 5 Gebruik van de buitenruimte en duurzaamheid

Dit hoofdstuk begint met een terugblik op wat er in Heemstede op het gebied van het gebruik van de buitenruimte en duurzaamheid is gedaan sinds het begin van de coronacrisis. Vervolgens worden kort de uitkomsten van de verschillende onderzoeken op deze thema's genoemd. Tot slot, eindigt dit hoofdstuk met de concrete aanpak voor de komende periode en een blik op de verwachtingen voor de toekomst die voor ons ligt.

5.1. Terugblik

Gezondheid, sport en het gebruik van de buitenruimte

Gebruik openbare ruimte door ongeorganiseerde sport was er altijd al, door corona is er meer en anders gebruik gemaakt. Op veel pleinen, speelterreinen, grasvelden en parkeerterreinen sporten nu regelmatig groepjes ouderen, volwassenen en kinderen. Sport en bewegen is ook tijdens de coronacrisis een belangrijk aandachtspunt geweest. Voor kinderen en jongeren is geprobeerd het sporten zoveel mogelijk te stimuleren en door te laten gaan binnen de geldende maatregelen. Ook hebben verschillende sportclubs hun deuren opengesteld voor niet-leden om sporten in tijden van corona zo toegankelijk mogelijk te maken.

Overbruggingsregeling liquiditeit/continuïteit sport, cultuur en overige maatschappelijke instellingen

Zoals ook genoemd in hoofdstuk 4 is een tijdelijke overbruggingsregeling liquiditeit sport, cultuur en overige maatschappelijke instellingen ingesteld. Met deze regeling krijgen organisaties op het gebied van sport, cultuur en overige maatschappelijke instellingen financiële ondersteuning door middel van een lening wanneer zij in ernstige liquiditeitsproblemen komen. Voor meer informatie over deze regeling zie hoofdstuk 4.

Kwijtschelding huur sportverenigingen

Er zijn grofweg twee verhuurders in de gemeente Heemstede die verhuren aan sportverenigingen dit zijn de gemeente zelf en Sportplaza. Naast het kwijtschelden aan verschillende gebruikers van onze gymzalen heeft de gemeente huur kwijtgescholden aan twee tennisverenigingen en heeft Sportplaza huur kwijtgescholden aan de verenigingen op het sportpark Groenendaal en in het zwembad/sporthal Groenendaal. Dit betroffen met terugwerkende kracht het kwijtschelden van de huur voor de maanden maart, april en mei 2020. De gedeerde huurinkomsten zijn via het Rijk via de regeling 'tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties COVID-19' weer gecompenseerd.

Duurzaamheid

De 42 projecten uit het uitvoeringsprogramma duurzaamheid lopen door, daar waar mogelijk worden gevolgen van corona meegenomen in de uitwerking.

5.2. Uitkomsten corona onderzoeken

Hieronder de belangrijkste uitkomsten uit het 'Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede' (kwalitatief onderzoek) en de 'Regionale corona impact monitor' (kwantitatief onderzoek) op de thema's: gebruik van de buitenruimte, duurzaamheid en veiligheid. De regionale monitor wordt hieronder niet genoemd omdat in deze monitor de onderwerpen gebruik van de buitenruimte en duurzaamheid niet terugkomen.

Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede (kwalitatief)

Gezonder leven/ Sport en bewegen in de openbare ruimte

Inwoners bewegen meer in de buitenlucht (39%). Een groot deel van de Heemstedenaars zien dat de coronacrisis in de toekomst kansen biedt voor een gezonder leven. Ruim vier op de tien inwoners zien de coronacrisis als een kans om meer te sporten, een betere balans tussen werk en privé te vinden en om goed te kijken naar meer of ander gebruik van de eigen leefomgeving/openbare ruimte. Fysieke veranderingen die als positief worden gezien in de buurt zijn onder meer dat het minder druk is, er minder (vlieg)verkeer is en mensen meer afstand van elkaar houden.

Duurzaamheid

De coronacrisis kan een kans zijn om het leven en de samenleving anders in te richten. De meeste inwoners ervaren ook positieve gevolgen van de coronacrisis. Dit heeft vooral met de directe omgeving te maken: de lucht is schoner (49%) en er zijn minder files (40%). Zo'n acht op de tien inwoners ziet positieve effecten van de crisis op CO2 uitstoot, effecten op het landschap en ziet dat de crisis kansen biedt voor de toekomst van het klimaat (minder vliegverkeer en minder uitstoot).

5.3. Aanpak komende periode

Gezondheid, sport en het gebruik van de buitenruimte

Een gezonder Heemstede met een aantrekkelijke buitenruimte is datgene wat we willen bereiken. Er moet ruimte zijn voor bewegen en sporten in de buitenruimte, goede voorzieningen voor zowel kinderen, jongeren als volwassenen en een aantrekkelijke buitenruimte.

- Het Regionaal gezondheidsbeleid 'Samen gezond in Kennemerland' en een voorstel voor de lokale uitwerking in een preventie akkoord ligt in april voor in de commissie. Deze is gebaseerd op het nationale preventie akkoord.
- Ook is de gemeente bezig met het opstellen van een lokaal sportakkoord met daarin aandacht voor sportdeelname voor diverse doelgroepen en het gebruik van de buitenruimte, de planning daarvan is juni 2021.
- In maart 2021 ligt het actieplan spelen voor in de commissie. Enerzijds is het voorstel om te investeren in een groot aantal speellocaties omdat een deel van de speeltoestellen niet meer voldoet aan de norm en wensen van

deze tijd. Anderzijds heeft de coronacrisis ons laten zien hoe belangrijk de openbare ruimte is voor allerlei soorten gebruik van jong tot oud.

Duurzaamheid

De 42 projecten uit het uitvoeringsprogramma duurzaamheid lopen door, daar waar mogelijk worden gevolgen van corona meegenomen in de uitwerking.

5.4. Toekomstperspectief

Veranderende functie van de buitenruimte

De verwachting is dat de functie van het gebruik van de buitenruimte blijvend zal veranderen na de coronacrisis. Zo bewegen mensen vaker in de buitenruimte, een trend die al gaande was voor corona maar die na de coronacrisis zeker door zal blijven zetten. De gemeente kan nadenken over het stimuleren van bewegen door bijvoorbeeld bepaalde wandelroutes of fietsroutes aan te leggen of te promoten. De buitenruimte zal naar verwachting ook een plek worden waar je elkaar kunt ontmoeten zowel in de natuur als in winkelgebieden. De wijkplannen en de winkelvisie kunnen op basis van nieuwe inzichten geïntensiveerd worden waarbij er bijvoorbeeld gedacht kan worden aan het verbreden van stoepen en het aanleggen van fietspaden. Het anders gebruiken van de buitenruimte gaat kortom een belangrijk thema worden in de volgende jaren. Dit betekent dat er structureel meer financiële middelen beschikbaar gesteld moeten worden om dit lange termijn perspectief te kunnen realiseren. Het lijkt dan ook verstandig om middelen te reserveren voor de langere termijn.

Kansen voor duurzaamheid

Het coronavirus brengt ook gevolgen met zich mee op het gebied van duurzaamheid. Satellietbeelden lieten een grote daling van de vervuiling zien in bepaalde delen van de wereld. Ook hier in Nederland namen de uitstoot van broeikasgas af. We zijn thuis gaan werken waardoor er op de weg minder auto's reden en files ontstonden. Ook is de verkoop van elektrische fietsen massaal gestegen. De coronacrisis kan een kans zijn om op het gebied van duurzaamheid. Ook uit het kwalitatieve onderzoek is gebleken dat inwoners de schone lucht meer waarderen en de crisis als kans zien voor de toekomst op het gebied van een schoner klimaat. Onderwerpen die interessant kunnen zijn, zijn bijvoorbeeld hybride werken, nieuwe mobiliteit en een circulaire economie. Dit zijn onderwerpen waar tevens regionale aandacht voor is, hier sluiten we op aan.

Hoofdstuk 6 Veiligheid, handhaving en evenementen

Dit hoofdstuk begint met een terugblik op wat er in Heemstede op het gebied van veiligheid, handhaving en evenementen sinds het begin van de coronacrisis. Vervolgens worden kort de uitkomsten van de verschillende onderzoeken op deze thema's genoemd. Tot slot, eindigt dit hoofdstuk met de concrete aanpak voor de komende periode en een blik op de verwachtingen voor de toekomst die voor ons ligt.

6.1. Terugblik

Veiligheid en handhaving

De coronacrisis heeft verschillende directe effecten op het veiligheidsbeeld in Heemstede. Zo is het aantal woninginbraken sterk gedaald tijdens de crisis. Tegelijkertijd is het aantal meldingen van jeugdoverlast en overlast toegenomen. De crisis heeft ook gevolgen voor andere facetten van veiligheid, bijvoorbeeld het risico van ondermijning van horeca en verenigingen, maatschappelijke onrust en de toename van cybercrime. Opvallend is dat sommige verwachte effecten door de coronacrisis zijn uitgebleven. Bijvoorbeeld dat er nog geen extra meldingen zijn binnengekomen van huiselijk geweld. Binnen de afdeling openbare orde en veiligheid zijn deze zaken ingebed in de dagelijkse werkzaamheden.

Vanaf het begin van de coronacrisis is ingezet op de zichtbaarheid van Toezicht en Handhaving binnen de gemeente. Dagelijks maken toezichthouders rondes in de verschillende wijken van Heemstede. Daarbij is extra aandacht voor plekken waar veel mensen samenkomen, zoals op de piekmomenten in de supermarkten, op de weekmarkt, bij de milieustraat Meerlanden en in de verschillende natuurgebieden. Sinds 22 september 2020 wordt bovenop de huidige bezetting een extra koppel toezichthouders ingezet. Door extra capaciteit kan niet alleen proactiever worden toegezien op het naleefgedrag van de maatregelen, maar ook vaker het gesprek met inwoners en ondernemers worden gevoerd om te kijken waarin de gemeente mogelijk kan adviseren of ondersteunen.

Beeld in Heemstede

Het beeld in Heemstede is dat de coronamaatregelen over het algemeen goed worden nageleefd. Wel is de druk de openbare orde en veiligheid en handhavingstaken van de gemeente in de coronacrisis flink toegenomen. Hieraan zijn meerdere oorzaken toe te schrijven. Het aantal meldingen van klein overlast in de gemeente is met 43,5% toegenomen in vergelijking met de periode vóór de coronacrisis, net als in andere gemeenten in de regio. Denk hierbij aan op straat spelende kinderen of een fout geparkeerd voertuig. Voor deze toename zijn verschillende redenen aan te wijzen. Inwoners zijn vaker thuis en kunnen hierdoor sneller overlast ervaren. Daarnaast is het aantal binnenkomende vragen over uiteenlopende onderwerpen gestegen, zoals vragen over mogelijkheden rondom bezoek thuis ontvangen of evenementen. De handhavingstrategie van de gemeente is om eerst te waarschuwen alvorens een bekeuring te schrijven. Ook

door het proactief handelen en de extra inzet van handhavingscapaciteit hebben er voor gezorgd dat er tot op heden geen corona gerelateerde bekeuringen zijn uitgeschreven. Drie ondernemers in Heemstede hebben een officiële waarschuwing van de gemeente ontvangen. Door de politie zijn wel boetes uitgeschreven die verband hielden met de coronaregelgeving. Meer informatie hierover is te vinden in paragraaf 5.2.

Jeugdoverlast

In het laatste kwartaal van 2020 was er een stijging in het aantal meldingen van jeugdoverlast. In sommige gevallen hield dit verband met onduidelijkheid bij inwoners over de regelgeving met betrekking tot jongeren tot 13 jaar, waarbij jongeren onderling geen afstand hoeven te houden. Andere verklaringen voor meer meldingen van jeugdoverlast zijn dat het moeilijker wordt voor jongeren om zich aan de regels te blijven houden, maar ook dat mensen vaker thuis zijn en sneller overlast ervaren. In samenwerking met wijkagenten en jeugdwerkers blijft toezicht en handhaving de jeugdoverlast in Heemstede monitoren en gaat in gesprek met de jongeren op straat.

In gesprek met ondernemers

De impact van de coronamaatregelen op ondernemers is groot. In Heemstede is het beeld dat ondernemers over het algemeen hun verantwoordelijkheid nemen. Soms proberen ondernemers voor zichzelf creatieve oplossingen te bedenken die aan de grenzen raken van wat binnen de huidige regelgeving is toegestaan. Extra handhavings- en toezichtscapaciteit maakt het mogelijk om proactiever met de lokale ondernemers in gesprek te gaan. In eerste plaats om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid en solidariteit van de ondernemers, maar ook om te kijken waarin de gemeente kan ondersteunen of adviseren. Ook wordt de gelegenheid geboden aan ondernemers om onderling ervaringen en adviezen uit te wisselen.

Winkelgebieden, uitstallingen en terrassen

Gedurende de hele coronacrisis is toezicht en handhaving de winkelgebieden in Heemstede blijven monitoren en zijn waar nodig maatregelen genomen om de gebieden zo veilig mogelijk te houden. In de aanloop naar de verschillende feestdagen is steeds vooruitgekeken en zijn de nodige voorbereidingen getroffen. Denk hierbij aan het verruimen van openingstijden, het creëren van extra loopruimte door uitstallingen beperkt toe te staan of parkeerplekken af te zetten. Maar ook afspraken maken met winkeliers over mogelijke rijvorming. Aan het begin van de zomer is de notitie 'uitgangspunten gebruik openbare ruimte winkelgebieden en horeca' opgesteld in samenspraak met de lokale horecaondernemers. De proeftijd hiervoor liep van 1 juni tot 15 oktober 2020. Er lagen eveneens plannen voor winterterrassen, maar sinds 14 oktober is de horeca weer gesloten.

Markt

Op de weekmarkt in Heemstede zijn de coronamaatregelen nauwgezet opgevolgd. Dit heeft ertoe geleid dat de opstelling van de markt is aangepast op basis van het

plan dat de marktcommissie hiervoor heeft opgesteld. Ook is er in verband met drukte een coronacoach ingezet die bezoekers aanspreekt op de 1,5 meter regel. Sinds 14 december 2020 gelden er aanvullende maatregelen, met als gevolg dat een beperkt aantal 'niet-essentiële' branches tijdelijk geen standplaats mogen innemen.

Doorstroomlocaties

Op 29 september 2020 is er een maximum gesteld aan het aantal personen dat gelijktijdig in een bepaalde ruimte aanwezig mag zijn (30 personen binnen en 40 personen buiten). In overleg met de regio zijn zogenoemde 'doorstroomlocaties' beoordeeld of ze van deze regel ontheffing konden krijgen. Dit zijn locaties waar mensen doorlopen en niet blijven zitten. In Heemstede zijn dit onder andere de publiekshal op het gemeentehuis, de kinderboerderij in Groenendaal en Plein1 en de Luifel. Met de verzwaring van de gedeeltelijke lockdown in het najaar van 2020 zijn de meeste van deze locaties echter helemaal gesloten, of alleen open voor dagbesteding en activiteiten voor kwetsbare inwoners.

Evenementen

Naar aanleiding van de noodverordening van 27 maart 2020 zijn alle evenementen in Heemstede tot 1 juni 2020 afgelast. Eind september gaven nieuwe maatregelen opnieuw aanleiding kritisch te kijken naar de uitvoerbaarheid van evenementen in de feestmaanden. In een collegebericht van 6 oktober 2020 wordt ingegaan op de stand van zaken van evenementen in Heemstede met aandacht voor: Heemstede Loop, de intocht van Sinterklaas, Heemstede Herdenkt, 50-jarige bruidsparen, de nieuwe inwonersdag en Kerstsamenzang. Per evenement werd gekeken of het in aangepaste vorm door kon gaan, of dat het evenement naar een later tijdstip kon worden uitgesteld; alvorens het helemaal af te gelasten. Waar mogelijk is gezocht naar alternatieve manieren om er op feestdagen toch een feestelijke dag van te maken. Zo heeft de gemeente onder andere meegedacht hoe Sint Maarten veilig gevierd kon worden en is de 'Lichtjesavond' in de vorm van een digitale herdenkingsdienst gegoten. Naar aanleiding van de persconferentie op 13 oktober en de afkondiging van de gedeeltelijke lockdown, zijn alle evenementen in Heemstede tot het einde van het 2020 afgelast. In de eerste maanden van 2021 is hier nog geen verandering in gekomen.

6.2. Uitkomsten corona onderzoeken

Hieronder de belangrijkste uitkomsten uit het 'Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede' (kwalitatief onderzoek) en de 'Regionale corona impact monitor' (kwantitatief onderzoek) op de thema's: gebruik van veiligheid, handhaving en evenementen.

Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede (kwalitatief)

Het merendeel van de inwoners ervaart geen gevoel van onveiligheid door inbraak, fietsendiefstal, overlast in de buurt, cybercriminaliteit of een ander delict. Het valt

op dat gedurende de eerste zes maanden van de coronacrisis men zich minder vaak onveilig voelde voor inbraak dan voorheen. Onveiligheidsgevoelens door cybercriminaliteit, zoals phishing, komen juist vaker voor dan voorheen. Jongere inwoners (jonger dan 35 jaar) ervaren het minst vaak een gevoel van onveiligheid door cybercriminaliteit. Overlast in de buurt wordt met name vaker ervaren door inwoners van 35 tot 64 jaar. Tot slot zijn er minder verkeersbewegingen en daardoor minder ongelukken. Ook maakt men vaker gebruik van de fiets, met positief effect ook voor de gezondheid en minder uitstoot.

Regionale corona impact monitor (kwantitatief)

Door de coronacrisis is er minder criminaliteit. De politie in Nederland registreerde minder inbraken, fietsendiefstal en zakkenrollerij. Ook in Heemstede is de dalende lijn in 2020 te zien. Het aantal diefstallen en inbraken ligt op het laagste niveau vanaf 2018. Over heel 2020 worden in alle deelnemende gemeenten duidelijk meer meldingen van overlast gemaakt dan in andere jaren.

Diefstal en inbraak

Woninginbraken, inbraak bij bedrijven en zakkenrollerij komen in de Regio Kennemerland allen minder voor sinds de eerste lockdown in maart. Het aantal winkeldiefstallen nam minder sterk af, vanaf het tweede kwartaal waren het er 14% minder dan in dezelfde periode een jaar eerder. In het vierde kwartaal van 2020 kwamen alle type incidenten minder voor dan in het derde kwartaal. Ook landelijk ziet de Politie een afname van woninginbraken. Dit wordt aan corona gerelateerd. Er is wel een verschuiving zichtbaar naar inbraken in garageboxen en schuurtjes omdat daar minder toezicht is. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid waarschuwt voor toegenomen cybercriminaliteit. Hierbij komen inmiddels ook corona gerelateerde vormen van oplichting voor. Met uitzondering van Heemstede (33 incidenten in Q3; 45 in Q4) nam het aantal diefstallen en inbraken in alle gemeenten af in het vierde kwartaal. In het derde kwartaal steeg het aantal incidenten in de meeste gemeenten.

Huiselijk geweld

Het aantal meldingen van huiselijk geweld was in de Regio Kennemerland in 2020 minder dan een jaar eerder. Dit geldt in het bijzonder voor het derde kwartaal (24% minder) en vierde kwartaal (26% minder). In Heemstede is het aantal meldingen van huiselijk geweld in het derde en vierde kwartaal van 2020 stabiel. Mogelijk worden gevallen van huiselijk geweld minder snel gedetecteerd, omdat er minder sociale gelegenheden buitenshuis zijn en het lastiger is om melding te maken door de aanwezigheid van anderen in huis. Een duidelijk verband met corona is echter nog niet aangetoond.

Meldingen Jeugdoverlast

Het aantal meldingen van jeugdoverlast is hard gestegen in 2020. Dit geldt met name voor het tweede kwartaal, vlak na de uitbraak van corona. In Heemstede (Q3: 70 meldingen; Q4: 112) nam het aantal meldingen in het vierde kwartaal toe.

Het aantal meldingen is in alle deelnemende gemeenten uit de regio in het vierde kwartaal hoger dan in dezelfde periode in 2019. Dit betekent niet noodzakelijk dat er meer overlast is dan eerder. Betrokkenen geven aan dat de algemene toename van meldingen waarschijnlijk een combinatie is van factoren. Er is daadwerkelijk iets meer overlast omdat jongeren weinig te doen hebben. Daarbij worden er sneller meldingen gemaakt omdat anderen ook meer thuiszitten en daardoor vaker vermeende overlast waarnemen.

Meldingen openbare overlast

Er zijn ook meer meldingen van openbare overlast in 2020 dan in 2019. Dit geldt voor alle deelnemende gemeenten in de Regio Kennemerland. De grootste piek was in het tweede en derde kwartaal. In het vierde kwartaal daalde dit.

Corona bekeuringen

Het aantal gegeven coronaboetes hangt erg af van het gekozen beleid in de verschillende gemeenten. Enkele gemeenten geven aan vooral in te zetten op waarschuwen. In Heemstede en Bloemendaal zijn nog geen boetes door de gemeentelijke boa's uitgeschreven. Een groot deel van de boetes wordt niet uitgeschreven door de gemeente, maar door de politie.

Aantal uitgedeelde coronaboetes door politie

Bloemendaal (tot 19 oktober)	85
Heemstede (tot 19 oktober)	18
Zandvoort (tot 19 oktober)	5
Velsen (tot 1 januari 2021)	192

6.3. Aanpak komende periode

Veiligheid

De coronacrisis is nog niet voorbij en zal ook in het lopende jaar effect hebben op de veiligheid in Heemstede. De effecten van de crisis op mobiliteit, bijvoorbeeld op de verkeersdrukte, worden regionaal verder onderzocht in samenhang met lopende ontwikkelingen. Daarnaast is op 9 maart 2021 in de Commissie Samenleving gesproken over het Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2020-2021. Het Uitvoeringsplan is geen statisch document, maar iets waar ieder jaar opnieuw naar gekeken moet worden. Hierin blijven de gevolgen van corona blijvend onderdeel. Belangrijke prioriteiten die hierin genoemd worden zijn ondermijning, zorg en veiligheid, veilige en leefbare wijken en het bestrijden van cybercrime. Mede door de coronacrisis heeft deze vorm van criminaliteit het afgelopen jaar een behoorlijke vlucht genomen. Zowel regionaal als lokaal wordt gekeken naar manieren om inwoners en ondernemers bekwaam te maken om zich te kunnen weren tegen deze vorm van criminaliteit. Ook wordt ingezet op het vergroten van de gemeentelijke digitale veiligheid.

Handhaving

Handhaving blijft extra toezichthouders inzetten in Heemstede zolang de omstandigheden daarnaar vragen. Ook de aangepaste opstelling van de markt blijft onveranderd zolang er geen versoepelingen van de maatregelen optreden. Met betrekking tot het heropenen van de terrassen, worden eind maart landelijke versoepelingen verwacht. Hierover wordt contact opgenomen met de lokale horecaondernemers.

Evenementen

Tot slot, is er nog veel onduidelijk over de toekomst op het gebied van versoepelingen rondom evenementen en andersoortige initiatieven. Op het moment worden er landelijke experimenten gehouden met bijeenkomsten van grote groepen mensen. Het is echter nog onduidelijk wat daarvan de resultaten zullen zijn. Aangezien evenementen in traditionele vorm voor de komende periode nog niet mogelijk zijn, houdt de gemeente een open blik voor de mogelijkheden die er wél zijn en alternatieve (digitale) vormen waarin initiatieven wél kunnen plaatsvinden.

6.4. Toekomstperspectief

Ook op het gebied van veiligheid, handhaving en evenementen is nog onduidelijk wat de toekomstige ontwikkelingen zullen zijn. Zoals genoemd in de vorige paragraaf wordt er de komende tijd vooral ingezet op ondermijning, zorg en veiligheid, veilige en leefbare wijken en het bestrijden van cybercrime.

Aandachtspunten veiligheid

Op het thema veiligheid zouden er mogelijk botsende belangen kunnen gaan optreden wanneer de effecten van thuiswerken en digitalisering duidelijker zijn. Ook wordt verwacht dat cyberveiligheid dankzij een snel digitaliserende samenleving een blijvend thema zal zijn binnen de samenleving. Er zijn ook verschuivingen zichtbaar binnen het veiligheidsdomein. Zo blijkt uit de regionale monitors dat het aantal inbraken afneemt maar we verwachten anderzijds een toename van huiselijk geweld. Veiligheid creëren we door goed samen te werken binnen de gemeente en buiten de gemeente in de vorm van preventie, het opwerpen van barrières en vroegsignalering. De samenwerking met partners binnen en buiten het veiligheidsdomein is daarom heel belangrijk. Denk daarbij aan de politie en veiligheidsregio maar ook CJG, GGZ, woningbouwvereniging en scholen. Ook bewoners en ondernemers zijn belangrijke partners om ervoor te zorgen dat Heemstede veilig is en blijft.

Hoofdstuk 7 Communicatie en participatie

Dit hoofdstuk gaat in op de uitvoering van de taken die direct gerelateerd zijn aan de coronacrisis. We kijken terug op de acties die de gemeente heeft uitgevoerd rondom communicatie en participatie. Daarnaast wordt op de voorgenoemde thema's een korte vooruitblik geschetst.

7.1. Terugblik

Communicatie

Heldere communicatie en goed contact met de Heemstedse inwoners is voor de gemeente nog essentiëler in crisistijd. Om de communicatie zo efficiënt en effectief mogelijk te laten verlopen heeft de gemeente verschillende middelen ingezet die hieronder zullen worden toegelicht.

Crisiscommunicatie / Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Voor de crisiscommunicatie vindt de inzet van team Communicatie plaats op zowel regionaal niveau (in VRK-verband) als op lokaal niveau. Met name in de beginperiode werden er dagelijks meerdere regionale omgevingsanalyses opgeleverd voor de VRK, waaraan vanuit Heemstede 2 omgevingsanalisten van team Communicatie bijdroegen. Deze omgevingsanalisten draaiden ook mee in de piketdiensten binnen de veiligheidsregio. Daarnaast werden er dagelijks, later 3 keer in de week, lokale omgevingsanalyses gemaakt. (Met de lokale analyses is gestopt op 1 november, met de regionale op 1 december).

Verder nemen medewerkers deel aan de regionale afstemming over coronacommunicatie in VRK-verband (bijvoorbeeld over het vuurwerkverbod). Op lokaal niveau waren (en zijn) de communicatiemedewerkers ook 's avonds en in het weekend stand-by voor crisiscommunicatie-acties. Aanvankelijk ging het daarbij met name om delen van nieuwe landelijke informatie, later (en ook nu nog) gaat het om communicatie over bijvoorbeeld grote drukte bij kust- en wandelgebieden.

Gemeentelijke website en de sociale media kanalen:

- Op de gemeentelijke website is een speciale coronapagina ingericht waar inwoners relevante en actuele informatie rondom corona kunnen vinden, de crisiscommunicatie op de website wordt dagelijks aangepast;
- Op Wijmakenheemstede.nl is een coronapagina aangemaakt met verwijzingen naar partijen en initiatieven voor hulp en ondersteuning;
- Op de sociale media worden regelmatig berichten en andere actuele informatie rondom corona geplaatst.

Naleving maatregelen: op het gebied van (het naleven van) de coronamaatregelen is onder andere ingezet op:

- Landelijke maatregelen onder de aandacht brengen via de website en de sociale kanalen van de gemeente;

- De 'anderhalve meter' onder de aandacht brengen door op verschillende plekken in Heemstede krijtsjablonen op straat te plaatsen;
- Motiveren om zich aan de maatregelen te blijven houden door middel van een lokale communicatiecampagne;
- Aandacht voor verspreid winkelen in de aanloop naar de feestdagen op de website en sociale kanalen van de gemeente;
- Een pluim uitreiken aan Alliance voor het nemen van verantwoordelijkheid in de naleving van de maatregelen op het sportpark;
- Afstand houden met bezoek in huiselijke sfeer onder de aandacht brengen door de GGD campagne 'ik hou (afstand) van jou' in Heemstede te delen.

Chatten met de gemeente: de burgemeester heeft een serie live chats gehouden met inwoners uit Heemstede, waaronder jongeren.

Lokale krant: in De Heemsteder hebben interviews gestaan met de gemeente. Ook is de lokale krant ingezet voor diverse acties in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, bijvoorbeeld voor het samenbrengen van (hulp)vraag en aanbod door middel van een ganzenbordspel, het uitknippen van een kaart om naar iemand op te sturen en het delen van verhalen en initiatieven van Heemstedse inwoners en organisaties.

Communicatiecampagne 'Klein geluk': de lokale campagne 'Klein Geluk' is op 22 december 2020 gelanceerd en liep door tot de eerste week van februari 2021. Het doel van de campagne was bewustwording te creëren over wat er nog wél kan in deze crisistijd en wat klein geluk betekent voor Heemstedenaren. Inwoners kregen de mogelijkheid zelf een verhaal aan te dragen, een quote op een poster te plaatsen en een initiatief te starten met behulp van het initiatievenbudget. Vanaf half januari zijn een aantal van de quotes van inwoners op straat gespoten. Heemstede is met de campagne 'Klein Geluk' tot inspirerend voorbeeld benoemd door het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie Covid-19.

Landelijke quarantainegids: aansluitend op de verspreiding van deze landelijke quarantainegids in Heemstede, heeft de gemeente samen met WIJ Heemstede een laagdrempelige route richting hulp ingezet. Het doel van de gids en de route is de drempel om in quarantaine te gaan te verlagen en te voorkomen dat inwoners hierdoor in de problemen komen, of waar mogelijk te ondersteunen bij problemen die ze niet direct zelf kunnen oplossen.

Communicatie GGD: daar waar meerwaarde in werd gezien, is gebruik gemaakt van de communicatiemiddelen en -campagnes die de GGD ter beschikking stelde. Zoals de campagne 'ik hou (afstand) van jou', maar ook brieven en routekaarten met adviezen aan scholen, sportverenigingen; ook ten behoeve van ouders.

Participatie

Waar wij gewend waren de participatie vooral met fysieke bijeenkomsten vorm te geven, is dat door Corona niet meer mogelijk geweest. Geplande bijeenkomsten zijn uitgesteld of, indien mogelijk, op een andere wijze digitaal vormgegeven. Ook

is in de eerste maanden van de coronacrisis minder promotie gegeven aan het Stimuleringsbudget omdat deze gericht is op het 'samen doen'. Later in het jaar is hier wel weer aandacht aan gegeven via de campagne 'Klein Geluk'. Daarnaast is er vaker specifieke aandacht geweest voor activiteiten en participatie met jongeren in het kader van 'Jeugd aan Zet'.

7.2. Uitkomsten corona onderzoeken

Hieronder de belangrijkste uitkomsten uit het 'Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede' (kwalitatief onderzoek) en de 'Regionale corona impact monitor' (kwantitatief onderzoek) op de thema's: communicatie en participatie. De regionale corona impact monitor (kwantitatief) blijft achterwege omdat de onderwerpen communicatie en participatie niet terugkomen in deze monitor.

Verdiepend onderzoek impact coronacrisis in Heemstede (kwalitatief)

Communicatie

De inwoners van Heemstede waarderen de communicatie van de gemeente over het coronavirus gemiddeld met het rapportcijfer 6,8. Inwoners geven aan behoefte te hebben aan informatie over de situatie in Heemstede, de lokale maatregelen en cijfers. Met name inwoners onder de 35 jaar zeggen nog nooit een bericht te hebben gelezen. Het grootste deel van de oudere inwoners van Heemstede geeft aan gemeentelijke berichten uit De Heemsteder te halen. Ook ondernemers hebben behoefte aan communicatie over ondersteuning. In geval van een crisis wil het merendeel van de inwoners hierover informatie ontvangen via de lokale krant De Heemsteder (59%), onder 65-plussers is dit 75 procent en onder inwoners jonger dan 35 jaar 34 procent. Bijna de helft van de inwoners geeft de voorkeur aan informatie via de website van de gemeente Heemstede (47%) en drie op de tien zien graag berichten over de crisis op de sociale mediakanalen van de gemeente (31%). Inwoners jonger dan 65 jaar geven vaker de voorkeur aan sociale media (43%) dan oudere inwoners (10%).

Participatie en digitalisering

Het merendeel van de inwoners zien een aantal kansen op het gebied van participatie en digitalisering. Zo wordt het thuiswerken genoemd als een kans waarvan geprofiteerd kan worden. Ook voor digitalisering (meer in contact via digitale middelen, digitale processen) zien inwoners kansen voor de toekomst.

7.3. Aanpak komende periode

Vooruitblik communicatie

De verwachting is dat in de eerste helft van 2021 actieve communicatie rond het coronavirus nodig blijft. De gemeente blijft inwoners en ondernemers informeren over de stand van zaken op het gebied van maatregelen, het vaccinatieprogramma en mogelijke ondersteuning vanuit de gemeente en samenwerkende partijen. Net als afgelopen jaar, komt in 2021 de nadruk te liggen op positieve communicatie, op

het laten zien wat er in deze tijd nog wél kan en welke initiatieven er zijn. Aan de hand van een tijdlijn worden de belangrijke communicatiemomenten in de eerste twee kwartalen van 2021 zoveel mogelijk vooruit gepland. Op deze tijdlijn worden zowel landelijke als lokale maatregelen en activiteiten meegenomen, maar ook de lokale prioriteiten gerelateerd aan corona, zoals op het gebied van eenzaamheid, beweging, jeugd, gezondheid en ondernemers. Op basis hiervan plannen we de kanalen en middelen die ingezet gaan worden om inwoners te informeren, om ze te verwijzen naar hulp en ondersteuning, tot actie aan te zetten of positieve verhalen te laten vertellen.

Vooruitblik participatie en digitalisering

De coronacrisis heeft zowel het belang van digitale participatiemiddelen als het belang van jongerenparticipatie nog eens extra benadrukt. Beide onderwerpen stonden al in de planning, maar de noodzaak is groter geworden. Deze onderwerpen moeten niet meer gezien worden als iets extra's, maar als onderdeel van de basis van participatie. Binnen de gemeente wordt digitalisering meegenomen in het participatiebeleid. Ook wordt er in 2021 een project rondom jongerenparticipatie opgestart. Dit project is benoemd in hoofdstuk 3.

7.4. Toekomstperspectief

Een thema waarvan gedacht wordt dat dit blijvend een rol gaat spelen is digitalisering. Digitaal vergadering, digitale dienstverlening en digitale participatie hebben een grote vlucht genomen sinds de coronacrisis. We zien drie verschillende velden waarop digitalisering gewenst is:

Dienstverlening aan inwoners: steeds meer producten en activiteiten worden digitaal aangeboden, zodat inwoners gemakkelijk vanuit huis producten en diensten kunnen afnemen.

Participatie: de coronacrisis heeft zowel het belang van digitale participatiemiddelen als het belang van jongerenparticipatie nog eens extra benadrukt. Beide onderwerpen stonden al in de planning, maar de noodzaak is groter geworden. Deze onderwerpen moeten niet meer gezien worden als iets extra's, maar als onderdeel van de basis van participatie. In Heemstede zijn wij gewend samen met inwoners beleid en/of projecten vorm te geven. Daarvoor ontwikkelen we passende digitale mogelijkheden. Een belangrijk voordeel van digitale participatie is het verlagen van de toegangsdrempel waardoor bijeenkomsten voor meer inwoners toegankelijk zijn.

(Regionale) overleggen: vinden nu digitaal plaats. Ook medewerkers van de gemeente werken voornamelijk thuis. De prognose is dat ook na corona dit gedeeltelijk zo zal blijven. Vanaf 1 april 2021 start de uitrol van een ander digitaal programma met meer samenwerkingsmogelijkheden.

Hoofdstuk 8 Burgemeester, college en gemeenteraad

De burgemeester, het college en de gemeenteraad spelen elk een eigen rol in de aanpak van de coronacrisis. In dit hoofdstuk worden deze drie verschillende organen en de onderlinge relatie tot elkaar verder toegelicht.

8.1. Crisisorganisatie

Crisisorganisatie regionaal

Opschaling is cruciaal bij een ramp of crisis. De zogeheten GRIP-structuur speelde daarbij een belangrijke rol. Sinds het begin van de coronacrisis is er opgeschaald naar GRIP-4. Dit niveau gaat bij een ramp of crisis over de gemeentegrenzen heen (of als de betreffende gemeente de situatie niet alleen aankan). In zo'n situatie, zo is in de wet bepaald, krijgt de voorzitter van de veiligheidsregio de leiding en wordt er een regionaal beleidsteam (RBT) gevormd. In deze crisis is bepaald dat het RBT bestaat uit de burgmeesters van alle gemeenten in de regio, waaronder de burgemeester van Heemstede.

Het veiligheidsberaad, bestaande uit de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's in Nederland fungeerde als het scharnierpunt tussen de rijkscrisisstructuur enerzijds en de veiligheidsregio's en gemeenten aan de andere kant. Door op te schalen naar GRIP 4 was een aantal bevoegdheden in de crisisbeheersing overgedragen aan de voorzitters van de veiligheidsregio's. Zij hadden toen het bevoegd gezag en daardoor meer beslissingsbevoegdheden dan normaal. In het begin van de coronacrisis werd er gewerkt met noodverordeningen. Een landelijk model diende als basis waarop veiligheidsregio's deze zelf konden vaststellen, publiceren en vervolgens handhaven. Bij elke wijziging van de maatregelen werd de noodverordening aangepast.

Crisisorganisatie lokaal

Sinds het begin van de coronacrisis is een bestuurlijke team (BT) en een projectteam (PT) opgericht om alle zaken rondom externe ontwikkelingen in het kader van het Corona virus op te vangen in de ambtelijke organisatie en bestuurlijk af te stemmen. Het BT kwam in het begin eens per week bij elkaar. Later is dit terug geschaald naar eens per twee weken. Het BT bestaat uit de burgemeester, de wethouder Samenleving, de gemeentesecretaris, de projectleider, de projectsecretaris en de projectmedewerker corona.

Vanaf 23 maart 2021 wordt deze overlegstructuur opgeheven en wordt de corona aanpak een geïntegreerd onderdeel van de collegevergadering, waarbij ook de overige collegeleden zijn aangesloten. Ook in deze nieuwe overlegstructuur zal eens in de twee weken overleg plaatsvinden op bestuurlijk niveau.

Het projectteam is ingericht om alle zaken rondom externe ontwikkelingen in het kader van het coronavirus op te vangen in de ambtelijke organisatie en deze bestuurlijk af te stemmen.

8.2. Tijdelijke wet maatregelen COVID-19

Per 1 december is de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 (Twm) officieel in werking getreden. Dit betekent dat er nieuwe afspraken zijn gemaakt tussen de burgemeester, het college en de raad over de toepassing van de wet in Heemstede. De Twm herstelt de positie van het lokale bestuur bij de aanpak van de coronacrisis waarmee de democratische legitimiteit wordt vergroot. Daarnaast is de wettelijke basis van de crisisaanpak versterkt doordat deze niet langer gebaseerd is op noodverordeningen maar op ministeriële regelingen.

In de situatie van voor de Twm was de voorzitter van de veiligheidsregio verantwoordelijk voor het opstellen van een noodverordening op aanwijzing van de minister. In deze crisisstructuur gingen de lokale bevoegdheden van de burgemeester over naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Deze situatie is echter niet geschikt voor een langdurige crisis, vanwege de inbreuk op de democratische legitimatie. Met name het college en de raad hadden in deze structuur geen formele rol en de rol van de burgemeester was beperkt aangezien veel formele bevoegdheden bij de voorzitter van de veiligheidsregio waren belegd.

8.3. Verschillende rollen binnen de Twm

Het uitgangspunt van de Twm is dat maatregelen ter bestrijding van het coronavirus bij ministeriële regeling worden vastgesteld. In beginsel bepaalt de ministeriële regeling welke maatregelen landelijk, regionaal of lokaal gelden. De verantwoordelijkheid voor de handhaving van de maatregelen is lokaal belegd. Daar waar de bestrijding lokaal kan, wordt met het wetsvoorstel ruimte gemaakt voor lokale afwegingen.

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende rollen binnen de Twm en een korte toelichting hierop.

Burgemeester

De burgemeester heeft de mogelijkheid gekregen tot:

- a) Ontheffen. Ontheffingsmogelijkheid bestaat er bijvoorbeeld voor de regels over groepsvorming, de openstelling van publieke plaatsen en evenementen.
- b) Handhaven door middel van aanwijzingen, bevelen, een last onder bestuursdwang of dwangsom.
- c) Het bepalen van plaatsen waar maatregelen gelden.

Daarmee worden de meeste artikelen (artikel 39, eerste lid, Wvr) weer uitgeoefend door de burgemeester in plaats van de voorzitter van de veiligheidsregio. Het gaat om toepassing van bevoegdheden uit de Wet op de Veiligheidsregio's, de Gemeentewet, Wet openbare manifestaties en het gezag over de politie op grond van de Politiewet 2012.

Voorzitter Veiligheidsregio

De voorzitter is alleen bevoegd om Twm-bevoegdheden uit te oefenen als de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport daartoe heeft besloten. Het gaat dan om situaties waarbij de dreiging groter is dan het lokale niveau. De voorzitter behoudt zijn coördinerende rol. Gegevens en inlichtingen over de lokale omstandigheden worden met tussenkomst van de voorzitters van de veiligheidsregio's aan de minister van VWS verstrekt. Tot slot behoudt de voorzitter enkele specifieke bevoegdheden in het kader van de Wet Publieke gezondheid zoals het in isolatie of quarantaine plaatsen van personen en maatregelen die gericht zijn op gebouwen, goederen en vervoersmiddelen (bijvoorbeeld het controleren op besmettingen en sluiten van gebouwen).

College

De bevoegdheden van de raad en college – buiten de crisisstructuur – is niet gewijzigd. De crisis heeft impact gehad op vele andere facetten van de samenleving, zoals de economie en het maatschappelijk middenveld. Gewenste steunmaatregelen, maatregelen in openbare ruimte, maatregelen naar aanleiding van de impactanalyse of anderszins buiten de werking van de TWM, maar ook ambities naar de toekomst volgen de reguliere bevoegdheidsverdeling uit de gemeentewet. De samenwerking tussen de gemeentelijke bestuursorganen is erop gericht om besluitvorming via de reguliere besluitvormingsprocedures te laten verlopen waarbij het college besluiten neemt over het dempen van de impact van de coronamaatregelen. Waar dat niet mogelijk is, vindt regionale afstemming plaats. Indien daarvoor beleid en/of budget nodig is, zal het college voorstellen doen aan de raad.

Gemeenteraad

Voor de gemeenteraad zijn de volgende facetten te identificeren binnen de Twm:

1. Informatieverstrekking aan de raad
De raad wordt tweewekelijks geïnformeerd via het al bestaande corona collegebericht. In dit collegebericht wordt u geïnformeerd over de huidige stand van zaken binnen de gemeente, wat er speelt en hoe de gemeente ervoor staat. Aan het collegebericht worden ook de genomen besluiten ten aanzien van de uitvoering van het coronabeleid toegevoegd.
2. Consulteren en adviseren lokaal
Op verzoek van de burgemeester en/of het college kan er tijdens het punt stand van zaken corona bij de commissie samenleving advies worden gevraagd aan de gemeenteraad. Uiteraard kan de gemeenteraad ook op eigen initiatief signalen delen en/of advies meegeven aan de burgemeester en/of het college over bepaalde zaken die zij signaleren in de samenleving.
3. Spoedeisende raadsbesluiten
Het is mogelijk dat er op bepaalde momenten spoedeisende raadsbesluiten moeten worden genomen in het kader van de bestrijding

van het coronavirus. Het voorstel is om in dat geval verkorte termijnen te hanteren voor het agenderen van desbetreffende besluiten. In het presidium kunnen nadere afspraken worden gemaakt over de termijnen en routing van de stukken.

4. Controleren

De voorzitter van de veiligheidsregio, de burgemeester en het college leggen op verzoek van de raad – en tijdens en na de coronacrisis - verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid, ieder ten aanzien van de eigen rol. Dit wordt grotendeels gedaan via het tweewekelijkse collegebericht en ook het punt stand van zaken tijdens de commissie samenleving kan gebruikt worden om aanvullende vragen te stellen aan de burgemeester en/of de rest van het college.

Hoofdstuk 9 Impact ambtelijke organisatie

9.1. Inleiding

Vanaf het begin van de coronacrisis, heeft de gemeente Heemstede de schouders eronder gezet om alles zo goed mogelijk in banen te leiden. Naast de uitvoering van alle maatregelen en inzet rondom de crisis, is het ook gelukt om projecten en programma's door te laten lopen en nieuwe zaken op te pakken. Uiteraard heeft de crisis ook impact op de ambtelijke organisatie. In dit hoofdstuk wordt teruggeblikt op het afgelopen jaar en wordt ingegaan op de gevolgen van de crisis op de ambtelijke organisaties, zowel negatief en positief.

Het onvoorspelbare verloop van de coronacrisis vraagt continu om improviseren en doet een beroep op onze wendbaarheid en flexibiliteit. Dit heeft er ook voor gezorgd dat het afgelopen jaar een aantal van de geplande projecten is verschoven in de lange termijn planning. We moeten er rekening mee houden dat dit ook in 2021 het geval zal zijn. Primair wordt ingezet op de crisis en het door laten lopen van de brede dienstverlening. Vervolgens pakken we programma's en projecten op en nieuwe zaken wanneer nodig.

9.2. Wat is er gedaan binnen de ambtelijke organisatie

Projectorganisatie

In maart is besloten om een crisis projectteam in te richten voor in eerste instantie een halfjaar om alle zaken rondom externe ontwikkelingen in het kader van het coronavirus op te vangen in de ambtelijke organisatie en bestuurlijk af te stemmen.

De projectgroep bestond in eerste instantie uit een projectleider uit het MT, de gemeentesecretaris, Openbare Orde en Veiligheid, Samenleving, communicatie en een projectsecretaris. Daarnaast is er een bestuurlijk team opgericht met de burgemeester en een wethouder Samenleving. Op deze manier kon snel worden geschakeld en ontwikkelingen bij elkaar konden worden gebracht.

In eerste instantie liep de opdracht voor het projectteam tot 30 september 2020. Tegen die tijd bleek echter dat de coronacrisis nog niet voorbij was dus het projectteam en het bestuurlijk team zijn na 30 september verlengd. Het projectteam is daarna verbreed met economie, handhaving en financiën. In november is er nog een extra projectmedewerker corona toegevoegd wegens de grote opgave en is de projectleider gewisseld. Het idee om één projectleider aan te stellen voor de duur van de coronacrisis was handig maar gezien de crisis veel langer duurt dan gedacht is dit een te zware belasting naast het dagelijkse werk voor één persoon. Afgesproken is nu dat de MT-leden elkaar om de zoveel tijd afwisselen om de extra taak gelijkmatig te verdelen.

De gemeente als werkgever

Maart tot en met augustus 2020

Coronacrisis had grote impact op organisatie Vanaf maart 2020, toen velen plotsklaps van de ene op de andere dag vanuit huis moesten werken, kwam de focus volledig te liggen op het faciliteren van thuiswerken/werken op afstand. Indrukwekkend snel zijn we allemaal digitaal gaan werken. En op meer fronten viel de wendbaarheid van de organisatie en de medewerkers op. Zo toonden medewerkers uit vele verschillende delen van de organisatie zich flexibel door zich in te zetten voor ander werk dan 'normaal'. Bijvoorbeeld bij het tijdelijke nieuwe ondernemersloket, bij het online communicatieteam en bij de kinderboerderij. Ook is er langdurig in weekenden en avonden gewerkt als de Rijksoverheid nieuwe maatregelen aankondigde. In de eerste periode is dit zo veel mogelijk opgevangen door eigen personeel. In de loop van de eerste golf is het reguliere werk (voor projecten en beleid) weer meer op gang gekomen. Er is in die eerste periode veel tijd gestoken in de communicatie naar medewerkers waarin zij op de hoogte werden gehouden van alle zaken die speelden binnen de gemeente en wat dit voor de organisatie betekende. In mei is er onder medewerkers een enquête gehouden gericht op de situatie rondom corona. Hieruit bleek dat de communicatie vanuit de organisatie zeer gewaardeerd werd. Uit de enquête bleek verder dat medewerkers verwachten dat thuiswerken in bepaalde mate een structureel onderdeel blijft van het gemeentelijk werkconcept. Naar aanleiding van de enquête hebben we ook een thuiswerkbeleid opgesteld en met instemming van de Ondernemingsraad in juli ingevoerd. Hierin is onder andere aandacht voor een Arbo-verantwoorde inrichting van de thuiswerkplek, privacy- en informatiebeveiligingsaspecten. Daarnaast is er aandacht besteed aan een juiste balans werk-privé en het (grote) gemis aan livecontact met collega's. Hieruit volgde een routekaart die ruimte geeft om soms op kantoor te werken of als team elkaar te ontmoeten. In de zomer konden medewerkers zeker een dagdeel per week op kantoor werken. Sociaal contact met medewerkers werd op deze manier weer mogelijk gemaakt. In de raadzaal van Heemstede was het bijvoorbeeld mogelijk om op anderhalve meter in grotere groepen met elkaar te overleggen.

September tot en met december 2020

In september werd de coronacrisis weer ernstiger en is er weer afgeschaald. Vanaf dat moment heeft de gemeente veel ingezet op het vitaliteitsprogramma om medewerkers te faciliteren in het thuiswerken en het samenwerking op afstand. Er zijn online workshops georganiseerd o.a. voor leidinggevenden over sturen op afstand, workshops gericht op het ondersteunen van thuiswerken en op het bewaken van de grens tussen het werk- en privéleven. Medewerkers zijn gestimuleerd om genoeg pauze te nemen en te wandelen. Er is daarnaast extra geïnvesteerd in de ontwikkeling van recent ingestroomde medewerkers en de reguliere opleidingsinspanningen zijn zoveel mogelijk doorgelopen op individueel, organisatie- en teamniveau. In het voorjaar en de zomer van 2020 is zoveel mogelijk extra werk opgevangen door het eigen personeel, maar de rek is er op enig moment uit. Daarom is in het tweede deel van het jaar ook meer ingehuurd. In december is de organisatie in principe weer 'helemaal op slot' gegaan. Na een

aantal keer uitstellen is in januari ook het Medewerkers Tevredenheidsonderzoek afgenomen. Daarin is naar voren gekomen dat de tevredenheid 'boven gemiddeld' is. Het belangrijkste aandachtspunt dat naar voren komt is de werkdruk binnen de organisatie.

Hoofdstuk 10 Successen en leerpunten van onze aanpak

De coronacrisis is een nieuwe situatie waar de maatschappij nog geen ervaring mee had. De gemeente heeft naar haar beste kunnen gehandeld waarbij een groot gedeelte goed is verlopen, maar waar ook leerpunten uit te halen zijn. Onderstaande leerpunten en successen gaan in algemene zin over het handelen van de gemeente in de coronacrisis.

10.1. Leerpunten en successen

Leerpunten

- De communicatie met en vanuit de GGD verliep stroef. Er is gebruik gemaakt van een aantal communicatiemiddelen, maar van veel ook niet. Regionaal is meegegeven dat de gemeenten graag meer betrokken worden bij de communicatie en de plannen van de GGD, dit verloopt nog steeds stroef, ondanks het opdrachtgeverschap van de gemeenten.
- In het begin van de crisis gingen alle voorzieningen op slot. Achteraf blijkt dat dichtgaan van hele omgeving niet nodig was, gelukkig is er inmiddels op afstand met een maximale groepsgrootte weer veel mogelijk voor kwetsbare groepen. Er heerste in die beginperiode veel angst, wat ook bleek uit onze contacten met zorg- en welzijnsorganisaties en de bibliotheek, ook onder het personeel. We blijven samen met deze partijen vooral inzetten op wat wel kan en alternatieven vormgeven met elkaar.
- Het bleek moeilijk om jongeren te bereiken. De wintereditie van Jeugd aan Zet verloopt grotendeels in samenwerking met jongerenorganisatie Epic Youth wat zorgt voor een groter bereik. Heemstede gaat het komende jaar bouwen aan een duurzaam netwerk omtrent jongeren en participatie, bijvoorbeeld op thema's zoals verkiezingen en duurzaamheid.
- Er is en blijft overlast van vuil in de wegbrengparkjes in de wijken. Ondanks dat de druk bij de milieustraat inmiddels is afgenomen, is de overlast gebleven.
- Ondanks de diverse communicatie campagnes, landelijk, regionaal en lokaal blijven inwoners de randen opzoeken van wat er volgens de maatregelen wel en niet mag. Het blijft lastig om hierop in te spelen.

Successen

- Op regionaal gebied hebben de gemeenten elkaar snel opgezocht en is er ingezet op regionale betrokkenheid van gemeenten. Dit zorgt tot op de dag van vandaag voor het snel kunnen schakelen op regionaal niveau, het uitwisselen van kennis en het gezamenlijk uitvoeren van werk & onderzoek zoals de regionale corona impact monitor.
- Door inzet van eigen personeel op andere taken kon de gemeente Heemstede snel en slagvaardig inspelen op de coronacrisis. Vanaf de eerste week van de crisis stond er een bestuurlijk team en projectteam klaar. Daarnaast hebben alle medewerkers snel geschakeld en daar geholpen waar extra inzet nodig was.

- Het werkproces rondom de Tozo is met grote slagvaardigheid van de grond gekomen in combinatie met de inrichting van het ondernemersloket, zodat al snel de eerste voorschotbetalingen gedaan konden worden en inwoners direct te woord.
- Er is goed contact met winkeliers, ondernemers en het maatschappelijk middenveld zoals welzijnsorganisaties, de zorg, sportverenigingen en cultuurorganisaties. In samenspraak met hen is steeds gekeken wat er wel en niet kan. De banden zijn verstevigd en ze weten ons nog steeds goed te vinden.
- Aan de voorkant is veel geïnvesteerd in de contacten met het onderwijs en de kinderopvang over de noodopvang. Dit heeft ervoor gezorgd dat de nieuwe opstart hiervan in december geheel zelfstandig is verlopen.
- Heemstede heeft een groot sociaal netwerk waaruit blijkt dat er meer aanbod van hulp is dan vraag naar hulp rondom corona.
- Er was niet voorzien dat inwoners zoveel naar de milieustraat Heemstede zouden gaan tijdens de eerste periode van de lockdown. Al snel zijn er verkeersregelaars ingezet om de wachtenden in de goede banen te leiden.
- Plein 1 is steeds uitgegaan van wat wel kan. Al snel kon de dagbesteding weer starten (met minder deelnemers), is er een tent geplaatst op het buitenterrein zodat bepaalde activiteiten voor kwetsbaren doorgang konden vinden. Gebruikers hebben zich flexibel en wendbaar opgesteld, maar liepen soms ook aan tegen het de angst bij het eigen personeel.
- In de eerste periode van de crisis waren er nog geen heldere afspraken met de GGD en de verpleeg- en verzorgingshuizen (VVT) over communicatie rondom de brandhaarden van corona in deze huizen. De burgemeester heeft in nauw overleg met lokatie Kennemerduin gezorgd voor transparante communicatie over deze brandhaard van corona in de beginperiode van de crisis.

10.2. Kansen en knelpunten voor de organisatie

De eerste periode van de coronacrisis (tot en met de zomer 2020) zijn de extra taken grotendeels opgepakt door het eigen personeel van de gemeente, door een andere taakverdeling en prioritering. De crisis had echter ook veel invloed op het personeel. Het thuisonderwijs hakt erin, medewerkers moeten wennen aan het digitaal thuiswerken en zijn soms mantelzorgers. Op een gegeven moment is er gekozen om extra personeel in te huren. Dit zorgde weer voor nieuwe energie en een betere verdeling van de lasten. Dit geldt o.a. voor handhaving, communicatie, sociale zaken, OOV, economie.

In mei is er onder medewerkers een enquête gehouden gericht op de situatie rondom corona. Hieruit bleek dat de communicatie vanuit de organisatie zeer gewaardeerd werd. In het begin van de coronacrisis is o.a. dagelijks een nieuwsbericht naar alle medewerkers gegaan, later wekelijks of twee wekelijks. En digitale koffiemomenten met medewerkers.

Het doel achter de enquête was om een beeld te krijgen van hoe de situatie beleef werd en welke positieve zaken de gemeente vast kon houden na de coronacrisis. Zo blijkt uit de enquête dat met name het thuiswerken een vast onderdeel van het werk moet worden. Op basis hiervan is de gemeente aan de slag gegaan met het thuiswerkbeleid dat op 1 juli opnieuw is vastgesteld. Er is bijvoorbeeld budget beschikbaar gesteld om thuis een goede werkplek in te richten. Negatieve gevolgen die medewerkers ondervinden tijdens de coronacrisis is het missen van sociaal contact met collega's, een moeilijker scheiding tussen het werk- en het privéleven en een hogere werkdruk. Ook de extra piketdiensten die de medewerkers tijdens de weekenden en feestdagen hebben gedraaid ten behoeve van de coronacrisis waren af en toe een zwaardere belasting.

De gemeente heeft zich ingezet voor mensen en jongeren die in de huidige coronacrisis moeilijk aan een stage komen. Zij hebben opgeroepen aan de rest van de organisatie om hierin een maatschappelijk voorbeeld te zijn voor de omgeving en inmiddels zijn er veel nieuwe stagiaires in dienst gekomen sinds de start van de crisis. Uiteraard is het mooi meegenomen als jongeren hierdoor gemotiveerd worden om in hun latere carrière aan de slag te gaan bij de overheid.

10.3. Conclusie

De gemeente heeft er alles aan gedaan om alles zo goed mogelijk in banen te leiden. De crisisaanpak en het door laten lopen van de gemeentelijke dienstverlening heeft hoofdprioriteit maar daarnaast is het goed gelukt om projecten en programma's door te laten lopen. De organisatie is wendbaar en flexibel gebleken. Medewerkers sprongen intern bij op zaken waar grote druk op stond zoals bij het ondernemersloket. Inmiddels is duidelijk geworden dat de coronacrisis geen tijdelijk project is, maar dat de komende jaren structureel ingezet moet worden op de gevolgen van deze crisis voor de maatschappij. We zien dat de werkdruk is verhoogd en dat we prioriteiten moeten stellen in de lopende programma's en projecten, het opstellen of bijsturen van beleid en bij het oppakken van nieuwe dossiers of onderwerpen die spelen. We staan dan ook steeds vaker stil bij de planning en fasering in de tijd, vooral daar waar extra capaciteit of extra middelen niet voorradig zijn. Dat betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden nu en in de toekomst over wat we als organisatie wel en niet aankunnen. Een eerste aanpassing in planning en fasering vindt komende periode plaats op de lange termijn planning.

Hoofdstuk 11: voortgangsrapportage financiën rondom reserve coronacrisis

11.1. Inleiding

Omdat de uitbraak van het coronavirus naast maatschappelijke gevolgen ook financiële consequenties heeft voor de gemeente Heemstede, heeft de Rijksoverheid verschillende keren extra middelen beschikbaar gesteld voor het opvangen van kosten en gederfde inkomsten van de coronacrisis. In deze notitie wordt een update gegeven over de financiële stand van zaken rondom de coronagelden.

De gemeente Heemstede heeft inmiddels twee compensatiepakketten ontvangen, via de meicirculaire en de septembercirculaire. Het derde steunpakket is aangekondigd via de decembercirculaire.

Steunpakketten Rijksoverheid	2020 Toegekend	2021 Verwacht
1 ^{ste} steunpakket en 2 ^{de} steunpakket	€ 656.000	€ 115.537
3 ^{de} steunpakket	€ 66.583	€ 95.463
Totaal	€ 722.583	€ 211.000

Het betreft hier gelden welke via het gemeentefonds ontvangen zijn/ worden en niet via een specifieke uitkering, zoals bij de Tozo. Met andere woorden de gemeente mag ten aanzien van de steunpakketten zelf het bestedingsdoel bepalen, dit in tegenstelling tot een specifieke uitkering. De Rijksoverheid maakt wel een toedeling van waar de kosten aan besteed kunnen worden als richtlijn maar gemeenten zijn dus niet verplicht om deze verdeling aan te houden. In deze notitie gaan we in op de gelden uit de steunpakketten en niet in op de gelden die via een specifieke uitkering zijn ontvangen.

In deze notitie wordt voor 2020 aangegeven welke kosten zijn gemaakt in het kader van Corona en wat de verwachtingen zijn voor 2021.

11.2. Stand van zaken 2020

Pgr	Compensatiepakketten Rijk coronacrisis	Ontvangen bedragen	NJN 2020	Toevoeging aan reserve coronacrisis
			Toegekende budgetten	
0	Toeristen- en parkeerbelasting	101.000	101.000	0
0	Verkiezingen	49.300		49.300
0	Precariobelasting en markt- en evenementenleges	28.400	28.000	400
1	Toezicht en handhaving	73.600	65.600	8.000
4	Noodopvang kinderen	44.500		44.500
4	Voorschoolse voorziening peuters	10.100	9.000	1.100
5	Lokale en regionale culturele infrastructuur	147.800		147.800
5	Buurt- en dorpshuizen	20.200	15.000	5.200
5/6	Vrijwilligersorganisaties Jeugd	12.700	9.200	3.500
6	Compensatie WSW	119.400	119.400	0
6	Jeugdzorg	32.500		32.500
6	Inhaalzorg en meerkosten Wmo 2015	16.500		16.500
		656.000	347.200	308.800

Inkomsten 2020

Het eerste en het tweede compensatiepakket, toegekend in 2020, waren samen goed voor € 656.000. Van dit bedrag is, bij de najaarsnota 2020, uiteindelijk € 347.200 gebruikt als dekking voor de gemaakte Coronakosten en is het restant ad 308.800 euro in de bestemmingsreserve coronacrisis gestort.

Bij het derde steunpakket is bekend gemaakt dat er nog € 66.583 beschikbaar wordt gesteld vanuit de Rijksoverheid voor 2020. Het is ons voorstel dit ontvangen bedrag voor 2020 via resultaatbestemming toe te voegen aan de reserve coronacrisis.

Uitgaven 2020

Vrijval toegekende budgetten bij NJN 2020

De toegekende budgetten in de 4^e kolom van de tabel hierboven zijn niet zijn geheel uitgegeven, er resteert een bedrag van € 136.055. Met name vanwege de parkeerbelasting (kosten € 48.344 in plaats van € 101.000), alsmede toezicht en handhaving (kosten € 30.533 in plaats van € 73.600) en er zijn geen extra kosten of gedeerde inkomsten op Plein 1 of in een van de andere welzijnsaccommodaties opgetreden (€ 15.000). Het voorstel is om deze vrijval toe te voegen aan de reserve coronacrisis via resultaatbestemming bij de vaststelling van de jaarrekening 2020.

De uitgaven ten behoeve van de (gevolgen van) corona in 2020

Naast de uitgaven bekostigd uit de toegekende budgetten uit de tabel hierboven zijn er in 2020 uitgaven gedaan die niet allemaal binnen het doel waarvoor het Rijk de compensatie beschikbaar heeft gesteld vallen. Deze kosten vallen uiteen in 5 categorieën:

1. Project- en crisisorganisatie kosten lokaal en regionaal € 163.445
2. Aanpassingen gebouw, (thuis)werkplekken, buitendienst e.d. € 20.674
3. Maatregelen ten behoeve van de gevolgen van corona zoals de campagne Klein Geluk, tegemoetkoming voor leerlingenvervoer, bedankje voor de noodopvang e.d. € 41.468.
4. Inkomstenderving van de gemeente, die niet zijn meegenomen in bovenstaande tabel omdat ze niet passen binnen het gestelde doel, van totaal € 91.515. (Huurderiving is hier geen onderdeel van).
5. De meerkosten voor jeugdzorg en WMO (€ 7.000) en de kosten voor de noodopvang van kinderen (€ 44.999) waren niet bekend ten tijde van de NJN 2020, inmiddels wel.

Raadsbesluit reserve coronacrisis 29 oktober 2020

In het raadsbesluit van 29 oktober 2020 inzake de reserve coronacrisis is besloten dat het college gemandateerd is om onttrekkingen aan de reserve coronacrisis te doen voor voorstellen die aan de daartoe gestelde criteria voldoen.

Een onttrekking uit deze reserve moet aan de volgende criteria voldoen:

1. Het doel waarvoor het Rijk de compensatie beschikbaar heeft gesteld is overeenkomstig aan het doel waarvoor de middelen bij de gemeente worden ingezet.
2. Van punt (1) kan gemotiveerd worden afgeweken indien de verwachting is dat er voor het doel dat het rijk stelt binnen de gemeente geen middelen (meer) benodigd zullen zijn, waarbij de middelen tenminste ter dekking voor andere direct corona-gerelateerde kosten en/of gedeerde inkomsten worden ingezet.
3. Aan ieder project kan maximaal 15% overheadkosten toegerekend worden. Het percentage van 15% is gelijk aan het genoemde overheadpercentage in de begroting bij programma 0.
4. Dat deze is vastgelegd in een collegebesluit.

Het voorstel is om 15% van de kosten uit categorie 1. Project- en crisisorganisatie ten laste te brengen van de reserve coronacrisis (€ 24.517). Categorieën 2, 3, en 4 vallen buiten de gestelde criteria en worden daarmee niet onttrokken aan de reserve. Categorie 5 meerkosten jeugdzorg en WMO en de noodopvang van kinderen vallen onder criteria 1 (€ 52.195). Dat betekent dat het college voorstelt om totaal € 76.712 aan de reserve coronacrisis te onttrekken.

Reserve Coronacrisis	(in gehele €)
2020	
Stand najaarsnota 2020	308.800
-/- 15 % Project en crisisorganisatie (niet gedekt in NJN)	-24.517
+/+ Vrijval toegekende budgetten (NJN)	136.055
Nog ten laste van reserve coronacrisis te brengen in 2020	
Kosten noodopvang	-44.999
Meerkosten Jeugdzorg en WMO	-7.196
Verwachte stand reserve Corona bij jaarrekening 2020	368.143
+/+ 3e steunpakket Rijk	66.583
EINDSTAND RESERVE CORONACRISIS	434.726

Samengevat betekent dit dat de verwachte eindstand van de reserve coronacrisis aan het einde van 2020 eindigt op € 434.726.

11.3. Vooruitblik naar 2021

Vooruitblik inkomsten 2021

Het voorstel is om een corona begroting 2021 op te stellen waarin duidelijk wordt wat de toegekende budgetten zijn vanuit het Rijk die we voor welk doel nog in de reserve hebben en welke kosten we verwachten in 2021. Voor de langere termijn wordt aangeraden om de reserve coronacrisis aan te vullen met eigen middelen om de structurele gevolgen van corona de komende jaren te kunnen monitoren in de diverse P&C producten. De eventueel nog te ontvangen steunpakketten van de rijksoverheid worden hierin vanzelfsprekend meegenomen. Voorgesteld is om een en ander nader uit te werken bij de Kadernota 2022-2025.

Inkomsten 2021	Inkomsten 3e steunpakket voor 2020	Inkomsten 2e en 3e steunpakket 2021
	Meenemen naar 2021 via resultaatbestemming	Opname via voorjaarsnota
Lokale culturele gemeentelijke infrastructuur		115.537
Bijzondere bijstand	4.790	9.917
Gemeentelijk schuldenbeleid	13.808	28.585
Re-integratie	4.749	10.844
Additionele impuls re-integratie		5.791
Verkiezingen stemmen per post etc.		40.765
Jeugd en Wmo voorschot 144 eindafrekening 170	28.474	
Welbevinden van Jeugd: Jeugd aan Zet	10.000	
Compensatie quarantainekosten	4.762	
Totaal	66.583	211.439

In het voorjaar krijgt de gemeente nog een bedrag van € 115.537 euro voor 2021 vanuit het tweede steunpakket en € 95.902 vanuit het derde steunpakket. We stellen de raad voor om deze bedragen toe te voegen aan deze Coronabegroting 2021 en dit te oormerken in de reserve coronacrisis.

Vooruitblik uitgaven 2021

De coronabegroting in 2021 bestaat uit twee verschillende budgetten. Enerzijds hebben we de budgetten vanuit de Rijksoverheid die we zelf geormerkt hebben wij de najaarsnota. Het gaat dan om de geormerkte budgetten in de reserve coronacrisis. Voor de budgetten

Verwachte uitgaven 2021	
Compensatiepakketten Rijk coronacrisis	Reserve coronacrisis
Verkiezingen	49.300
Precariobelasting en markt- en evenementenleges	400
Toezicht en handhaving	8.000
Voorschoolse voorziening peuters	1.100
Lokale en regionale culturele infrastructuur	147.800
Buurt- en dorpshuizen	5.200
Vrijwilligersorganisaties Jeugd	3.500
Meerkosten jeugdzorg en WMO	41.804
	257.104

die niet opgegaan zijn in 2020 stellen we voor om deze bedragen ook aan te houden in 2021. Op een groot aantal budgetten is in 2020 nog geen uitgave gedaan zoals de € 147.800 voor cultuur. Het budget wordt daarom doorgeschoven naar 2021.

Er zijn ook kosten die niet gedekt worden door de Rijksoverheid. Dit zijn kosten die we in vier verschillende categorieën hebben verdeeld:

1. Project- en crisisorganisatie kosten lokaal en regionaal.
2. Aanpassingen gebouw, (thuis)werkplekken, buitendienst e.d.
3. Maatregelen ten behoeve van de gevolgen van corona zoals de campagne Klein Geluk, tegemoetkoming voor leerlingenvervoer, bedankje voor de noodopvang e.d.
4. Inkomstenderving van de gemeente.

Op het gebied van maatregelen ten behoeve van de gevolgen van corona doen we in het BBV een voorstel voor verschillende lokale steunmaatregelen om de Heemstede samenleving te ondersteunen. Het gaat dan o.a. om verlaging van de precariobelasting, huurcompensatie, budget voor het ondersteunen van detailhandel en horeca ten laste van reserve corona en het de regeling ventilatie voor scholen. Deze bedragen zijn meegenomen in onderstaande tabel en er wordt voorgesteld deze kosten te onttrekken uit de reserve coronacrisis.

Een groot deel van deze verwachte uitgaven zullen nog opgehaald moeten worden maar een aantal van deze uitgaven zijn al in beeld gebracht en kunnen worden opgenomen in de Coronabegroting 2021.

Verwachte uitgaven 2021	
Verwachte kosten niet gedekt door de compensatiepakketten	Opnemen in coronabegroting
Project- en crisisorganisatie	€ 135.440
Aanpassingen gebouw, werkplekken, buitendienst e.d.	€ 20.000
Maatregelen ten behoeve van de gevolgen van corona	€ 475.200
Gederfde inkomsten parkeren	€ 100.000
Onvoorzien	€ 30.000
Totaal	€ 760.640

11.4. Conclusie

De reserve coronacrisis is op 31 december 2020 geëindigd met een positief saldo van € 434.726. In 2021 wordt voorgesteld aan de raad het resterende bedrag van € 66.583 uit het derde steunpakket hieraan toe te voegen. In het voorjaar wordt gekeken hoe het geld van € 211.439 verdeeld wordt.

Hoewel er strak gemonitord wordt met betrekking tot de inzet van de beschikbare corona-middelen, kan niet uitgesloten worden dat deze middelen ontoereikend zijn om alle toekomstige corona gerelateerde extra uitgaven en gederfde inkomsten volledig te compenseren. De gemeente zal ook geld uit de eigen begroting moeten inzetten om alle kosten volledig te dekken. Dat geldt niet alleen voor dit jaar maar ook voor de jaren hierna. De coronacrisis is een crisis met structurele lang termijn gevolgen voor de maatschappij. Daarom stellen we voor om in 2021 te werken met een Coronabegroting en voor de lange termijn de reserve coronacrisis aan te vullen met eigen middelen om de structurele gevolgen van corona de komende jaren te kunnen monitoren in de diverse P&C producten. De eventueel nog te ontvangen steunpakketten van de rijksoverheid worden hierin vanzelfsprekend meegenomen. Voorgesteld is om een en ander nader uit te werken bij de Kadernota 2022-2025.

Ook in 2021 zal u via de voortgangsrapportages periodiek op de hoogte gesteld worden van de inzet en besteding van de beschikbare coronamiddelen, voortvloeiende uit de steunpakketten.